

Puukool annab leivakõrvast

1978. aastast Polli aiandusuuringute keskus ametis olnud Liidia Klaas on selle töö kõrvalt pidanud oma puukooli ning mõnel aastal on ta istikukasvatusega palgast enamgi teeninud.

LK 7

Esines näiteks Jää-äär, kelle üks liige on minu peale seniajani tige, et pidi rahvamuusikat mängima.

ANDO KIVIBERG
esimesest pärimusmuusika festivalist

LK 3

«Sakala» juhtkiri

Tööõnnetuste hulk kasvas

Tööinspeksioon avastas mullu Viljandimaal rohkem tööohutuse rikkumisi kui aasta varem ning ka tööõnnetusi oli maakonnas 2012. aastal varasemast rohkem.

Tööinspeksiooni statistika kohaselt registreeriti eelmisel aastal maakonnas 139 tööõnnetust, millest 12 lõppesid raskete tagajärgedega ning üks surmaga. 2011. aastal oli õnnetusi vähem ning tööpostil keegi ei hukkunud.

Eelmisel aastal kohustasid inspektorid tööandjaid rikkumisi kõrvaldama 11 korral ning trahve määrati 1950 euro ulatuses. 2011. aastal määrati rikkumise kõrvaldamise kohustus koos sunniraha määramisega 26 juhul summas 4250 eurot.

Viiel korral tuli algatada vääртеomenetlus, enamasti ehitusel kasutatatud ohtlike tellingute pärast, mis olid piireteta ja ankurdamata. Ühe trahvi määras inspektor ettevõttele, kus just oli juhtunud raske tervisekahjustusega õnnetus, kuid kontrollides selgus, et tööohutuses ei olnud midagi muudetud.

Rikkumiste tõttu panid inspektorid mullu kaheksal objektile töö sundkorras seisma. Aasta varem oli tulnud sama teha kahel objektile. Lisaks keelas inspeksioon möödunud aastal 15 töövahendi kasutamise.

Inspektorid uurisid mullu Viljandimaal 115 ettevõtet ning avastasid 415 rikkumist. Aasta varem oli uuritud kümmet ettevõtet vähem ning leitud 380 rikkumist.

Aastaga on tööõnnetuste hulk maakonnas kasvanud 11 protsenti ehk 14 juhtumi võrra ning selle põhjuseks peab inspeksioon tööõnnetustest teatamise paranemist. («Sakala»)

Kui palju lapsi on koos, ei malda istuda keegi. Eile said nad proovida mängu, mis olid menukad juba nende vanavanemate ajal.

ELMO RIIG

LIIKUMISPÄEV

Põngerjad mängisid staadionil murumänge

MARGUS HAAV
margus.haav@ajaleht.ee

Eile Viljandi maavalitsuse tervisetoa korraldatud traditsiooniline liikumispäev täitis linnastaadioni sadade lastega.

Kokku tundis vanadest mängudest ja ilusast ennelõunast rõõmu 379 mudilast 30-st Viljandimaa lasteaiast. Energiast pakatavaid lapsi oli toetama

tulnud sadakond täiskasvanut.

Mesimummu lasteaed oli seekordse peakorraldajana päeva ühendavaks lülits valinud muistsed murumängud, pidades nii meele ka pärimus-aastat ning Viljandit kui pärimuspealinna. Päeva aitasid korraldada Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia noored.

«Kõik mängud, mida lapsed mängisid, olid seotud pärandiga,» rääkis Mesimummu lasteaias õppejuht Külli Villems. «Otsisime üles need mängud,

mida mängisid omal ajal vanavanemad ning mis on kandunud tänapäeva.»

Lastel tuli läbida kuus mängude plokki. Kavas olid paarismängud, nagu soolakaalumine ja vägikaikavedu, keerrutamised nõoriga, kartuli võtmise ja kartuli kandmise mäng, kotisjooks ning sigade lauta ajamine, kus rõngassabasid asendasid klotsikesed. Mängiti ka vana head «Tagumist paari välja».

«Lapsed said siit innustust ja ma usun, et nad viivad need

mängud ka sõpradele kaasa,» rääkis Villems. Ta lisas, et selle kuu jooksul, mis põnnidel on lasteaias käia jäänud, jõuavad nad neid mängu edasi õpetada küll.

«Asja mõte on tekitada lastele liikumisharjumust juba maast madalast,» rääkis maavalitsuse terviseedenduse peaspetsialist Elo Paap.

Päeva muutis eriliseks veel see, et kultuuriakadeemia tudengid olid Külli Salumäe juhendamisel loonud selleks puhuks regilaulu.

ILM

Täna on päikseline, vähesel pilvisusega ilm. Puhub loodetuul kiirusega 3–9 meetrit sekundis. Sooja on 13–19 kraadi. Päike tõuseb Viljandis kell 4.51 ja loojub kell 21.39.

VILJANDIS

Tulevad Jõgeva lasteaednikud

Täna kell 12.30 on maavalitsuse õppesaaits Viljandimaa terviseedendajatel külas Jõgeva lasteaedade juhid.

Maavanem kohtub eakatega

Täna kell 14 võtab maavanem Lembit Kruuse maavalitsuse suures saalis vastu Viljandi eakate klubidele külla tulnud teiste maakondade eakate klubide liikmed ning räägib neile Viljandimaast.

Kergejõustiku võistlus

Täna kell 15 võistlevad noored sportlased linnastaadionil «TV 10 olümpiastardi» neljandal etapil.

Kinoõhtu

Täna kell 19 on Sakala keskuses noorte filmitegijate õhtu, linastub «Gracias a la Vida».

MAAKONNAS

Kontsert

Täna kell 18 algab Karksi valla kultuurikeskuses Karksi-Nuia muusikakooli kontsert. Üles astuvad muusikakooli lapsed ja kooli vanamuusikaansambel. Muusikalise tervitusega esineb õpetajate ja lapsevanemate voikaansambel.

ÕNNETUSED

Viljandimaal juhtunud tööõnnetuste hulk

2012	139
2011	125

Allikas: tööinspeksioon

JUHTKIRI

Aitäh, vabatahtlikud!

Põhjusega öeldakse, et miski, mis vabatahtlike abita toime ei tule, on väga ebakindel. Ent mõnikord suudavad heast tahtest appi asunud inimesed korda saata uskumatult palju.

Täna kakskümmend aastat tagasi peeti päris esimene Viljandi pärimusmuusika festival. Vahepealse aja jooksul on see festival, hüüdni-mega folk, muutunud nii palju, et 1993. aastal asetleidnud ürituse meenutamine paneb muhelema asjaosalisi endidki. Praegustest mas-taapidest polnud lõhnagi ja kogu et-tevõtmise tase oli mitu astet mada-lamal.

Nüüdseks on pärimusmuusika festival olnud pikka aega üks Vil-jandi peamisi, et mitte öelda täht-saim kaubamärk. Kui küsida näi-teks mõne põlise tallinlase käest, mis talle Viljandiga seostub, on üp-ris suur tõenäosus, et folgfestival turgatab talle pähe esimesena.

Pärimusmuusika festivali juhtfi-guurid eesotsas pealik Ando Ki-vibergiga on täiesti õigustatult päl-vinud oma pingutuste eest palju tä-helepanu ja tunnustust. Ent täht-päeva puhul väärivad lisaks neile esiletoomist kõik vabatahtlikud, kes on aastast aastasse ürituse õnnestu-misele väga palju kaasa aidanud.

Vabatahtlikke aitajaid on kahe kümnendi jooksul olnud mitu tuhat, kogu folgi meeskonnast moodusta-vad nad umbes kaks kolmandikku. Tuleb mainida, et enamik neist, kes on tasu küsimata tööd teinud, pole Viljandi enda inimesed. Osa on võt-nud töölt palgata puhkuse, et mitu päeva hommikust õhtuni muusika-peol rassida.

Muidugi näitab tõik, et festivali korraldamisse on õnnestunud nii palju vabatahtlikke kaasata ning neid motiveerida, nii mõndagi ka korraldusmeeskonna töö kohta. Kuid sellegipoolest väärivad kõik need heast tahtest tulnud ning edas-pidigi tulevad inimesed suurt tänu.

REPLIIK

Sportlased ja lapsed

Kui jalgpallur läheb trenni, tuleb tal har-jutada nii-öelda täiega. Ta peab saama sooritada tu-gevaid pealelööke ja tal peab olema võimalus eksi-da, muidu pole treenimi-sel mõtet.

Kui laps läheb mängu-väljakule, ei tohi teda seal varitseda oht. Mänguväljakut ei ole mõistlik rajada tiheda liiklusega tänava äärde ja sealsed atraktsioonid peavad olema turvalised. Lapsevanem peab olema veendunud, et tema laps ei saa seal normaalselt män-gides viga.

Viljandi järve ääres on tekkinud reaalne võimalus, et mõ-ne jalgpalluri löödud pall tabab mänguväljakul lõbutsejat. Et nii mängu- kui spordiplats kuuluvad linnale, on para-tamatult tema kohus leida viis, kuidas saab sportlane treeni-da ja laps samal ajal mängida. Ehk tõuseb kasu värvate lii-gutamisest. Kui aga mitte, siis tuleb linnal staadionile kõr-gem piire ehitada.

MARKO SUURMÄGI
«Sakala»
433 0042

Tähtpäeva puhul väärivad esiletoomist kõik vabatahtlikud, kes on aastast aastasse pärimusmuusika festivali õnnestumisele väga palju kaasa aidanud.

Müts maha omastehooldajate ees!

OMASTEHOOLDUSE ning hool-dusravi või hooldust vajavate inimeste põhjatu ja traagiline probleemistik on viimaks ka Eesti niinimetatud eduühis-konnas kõlapinda leidmas. Müts maha teemat süvitsi tund-va ajakirjaniku Tiina Kangro ees. Ta on aastaid püüdnud se-da meile selgemaks kirjutada. Müts maha ka ajakirjanik And-rei Hvostovi ees. Ilma tema emotsionaalsuseta sügaksid meie riigi otsustajad ehk end-ist viisi kukalt.

Vajadust kiirete tegude jä-rele rõhutasid sotsiaaldemo-kraadid läinud aasta jõulude eel, kui nad kõnelesid riigiko-gu suures saalis omastehooldu-se olukorrast ja selle mõjust nii majandusele kui moraalsele keskkonnale. Toona koorus väl-ja, et ilma oma lähedastele pü-hendunud hooldajateta ei oleks meil hoolekande korral-damine üldse võimalik.

Üheselt sai selgeks, et Eesti riik käib omastehooldajate ta-suta tööjõudu kasutades raha-ga pillavalt ringi. Kui inimene on sunnitud kodus oma sugula-se eest hoolitsema, ei ole tal või-malik tööl käia ja temalt jäävad ka maksud laekumata. Koorus välja seegi, et meil pole päde-vaid andmeid, kui palju hoolda-tavaid on, kus nad elavad ja mil-lised on nende vajadused.

ALATES 2005. AASTAST on täis-ealise inimese hooldajale toe-tuse maksimine olnud omavalit-suse kohustus. Raske puudega inimese hooldamise eest on see praegu 15 eurot ja sügava puu-dega inimese eest 25 eurot kuus. Kui aga täistööjõus inime-ne peab näiteks voodihaige lä-hedase tõttu oma leivatööst loo-buma, siis millest ta üldse elab?

2012. aastal oli statistika-ameti tööjõu-uuringute and-meil Eestis vähemalt 14 900 oma pereliiget hooldavat niini-metatud mitteaktiivset elanik-ku. Mida saab halvatud ema hooldav tütar või insuldihaiget poega hooldav ema endale os-ta või lubada?

Kes aga püüab hambad ris-ti oma palgatöö kõrvalt ka ko-dust koormat vedada, see põ-leb varem või hiljem läbi. Kui ära on lõigatud mis tahes või-malus korrakski aeg maha võt-ta ja saada osa ühiskonna- või kultuurielust, siis mis jääb ini-mesele üldse üle, et end inime-sena tunda? Nii ei püsi pikalt konkurentsivõimelisena töötur-l ja nii ei ole ka jõudu töö

HELJO PIKHOF

riigikogu liige, sotsiaaldemokraat

kaotamise korral uue ameti jä-rele ringi vaadata.

MEIE EDUÜHISKONNAS ei ta-heta Euroopat lummapate Ees-ti majandusnäitajate taga näha kõige tähtsamat — luust ja li-hast inimest. Ei haigevoodisse surutut ega ka tema lähedast, kel on sageli valida vaid ko-duorjuse ja rahaorjuse vahel.

2009. aastal vastuvõetud pe-rekonnaseadus sätestas põlvne-misest tuleneva ülalpidamisko-hustuse. Hooldekodude kuuta-su kõigub 500 ja 1000 euro vahel, mida pensionist kinni ei maksa. Tihtilugu tuleb omastel endil sinna mähkmeid ja ravimeid tuua ning harvad pole ka hool-dekodudes asetleidvad inim-väärikust alandavad seigad.

Riik praegu hooldekodu teenust ei toeta, küll aga toetab ta 85 protsendi ulatuses ja 60 päeva aastas hooldusravi, mis tegelikult on mõeldud haigu-sest taastumiseks, mitte pide-vaks hoolduseks.

Nõnda siis loksutatakse oma eakaid vanemaid või teisi haigeid armsaid ühest hoolde-kodust teise, et seda toetust maksimaalselt ära kasutada. Pisut rohkem on riigilt tuge loota üksikutel eakatel või mui-du abi vajavatel inimestel: ne-mad võivad küsida vähemalt koduhooldust.

25. APRILLIL TEGI sotsiaalde-mokraatide fraktsioon riigiko-gus valitsusele ettepaneku: muuta Eesti hooldusravivõrgu arengukava aastateks 2004—2015 nii, et meie hooldusravi korraldus lähtuks abivajajate tegelikest vajadustest. Teisisõ-nu peaks valitsus töötama väl-ja toimiva süsteemi, mis muu-dab hooldusravi kõigile abiva-jajatele kättesaadavaks ja vä-hendab omastehooldajate rän-ka koormat.

Omastehooldajate muresid pole võimalik lahendada ilma kogu süsteemi korrastamata ja ilma et rahastamisküsimused saaksid vastused.

Meil tuleb endale aru anda, et hooldust ja ravi vajatakse kõi-ge sagedamini üheskoos. Sestap on tarvis ühendada riigieelarve,

”**Ilma oma lähedastele pühendunud hooldajateta ei oleks meil hoolekande korraldamine üldse võimalik.**

kohalike eelarvete ja ravikind-lustuse võimalused ning tagada inimestele jõukohase omaosa-lusega hooldusravi. See tähen-dab, et pensionist peaks jaguma hooldekodu koha eest maksmi-seks ja pisukeseks taskurahaks-ki. Ning kindlasti vajab kodu-hooldus eelisarendamist.

EUROOPA LIIDU raha eralda-mine selleks, et märgatavalt vä-hendada omastehooldajate koormust ja aidata neil tööle naasta, nagu sotsiaalminister nüüd suure suuga lubab, on üürrike kergendus, sest eurolii-dust pärit summad saavad pea-gi otsa. Samuti on väga vähes-tel võimalik välja üürida või maha müüa kallihinnaline ko-du, et tasuda hooldekodu pika-ajalise teenuse eest.

Kommuunis või sõpruskon-nas vananemise idee paljude-le ei sobi ja sellel on mitu aga. Samas ei tohiks kõrvale heita ühtki võimalust, mis võiks id tröösti ja kergendust pakkuda.

Vahest oleks hoolduskind-lustuse mõte kestlikum? Või siis tuleks jätta tulumaksu-määr 2015. aastast ühe protsen-di võrra langetamata ja kanda vabanevad 70 miljonit eurot edasi hoopis omavalitsustele, kes saaksid turgutada kodu-õendust ja toetada erivajadus-tega inimeste teenuseid?

KIRI

Madisepäeva lahingu nime toetuseks

Jaan Laas tegi eilses «Saka-las» ettepaneku nimetada seni Madisepäeva lahingu-na tuntud võitlust edaspidi Sakala lahinguks. Tema sõ-nul ei kanna see ajalooline sündmus veel oma õiget ni-me ning kummardus eest-lastele olulise lahingu ni-me kaudu ühele usutäht-päevale ei ole eesti rahva ajaloo kontekstis küllalt põhjendatud.

Vaidlen vastu. Aja-loosündmuste nimetamisel on väga tähtis ka tradit-sioon, väljakujunenud tava. Madisepäeva lahing on ju-ba selle sündmuse üldlevi-nud nimetus, mida kasutas ka näiteks professor Sulev Vahtre 1990. aastal oma mo-nograafias «Muinasaja loo-jang Eestis. Vabadusvõitlus 1208—1227». See viitab nii kõnealuse lahingu täpsele toimumisajale kui toetab teooriat, mille kohaselt see leidis aset Madi talu lähis-tel.

Kui me ei hakka nime-tama Jüriöö ülestõusu liht-salt Harjumaa mässuks, siis ei ole ka mingit põhjust muuta Madisepäeva lahingu nimetust.

Andres Laiapea, ajaloo huviline

TSITAADID

«Miks ei võiks laste vastu suunatud seksuaalkuriteo eest olla ette nähtud elu-aegne vangistus, millest ära tuleb kanda maksimaalselt viis aastat ning ülejäänud aeg on isik elektrooniliselt jälgitav? Kas see oleks ebainimlik? Võrreldes ohvri üleela-mistega väga inimlik.»

Taastava õiguse ekspert Jaanus Kangur (ERR, 14. mai)

«Vasakpoolsed erakonnad on nagu teflonid. Neile ei hakka miski külge.»

Rahandusminister Jürgen Lätgi («Postimees», 14. mai)

«Naljakas on ka see, et kui Eesti keeldub andmast asüüli vaid ühele Omarile, siis teised liitlased — Prantsusmaa, Taani, USA, Kanada, Uus-Meremaa ja Norra — on juba praegu-seks andnud varjupaiga sadadele neid abistanud afgaanidele!»

Ajakirjanik Peeter Kaldre («Maaleht», 11. mai)

PRÄÄNIK

Vabatahtlikud konnatalgulised aitasid Viljandimaal üle tee mitu tuhat kahepaikset.

PIITS

Viljandi lossimägedes lauluvälja-ku lähedal on trepp ohtlikus seisukorras.

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

161

Terviseameti andmetel on puukborrelioosi nakatumiste hulk eelmise aastaga võrreldes veidi vähenenud. Nelja kuuga nakatus borrelioosi 161 inimest, mullu samal ajal aga 190 inimest.

Tuletee ootab häid ideid

Laulu- ja tantsupeo sihtasutus kutsub kõiki osalema ideekavandite võistlusel «TuleTulemine 2014».

Konkursiga otsitakse kaasamõtlejaid ning häid ideid ja lahendusi tuleval suvel Tallinnas peetava laulu- ja tantsupeo tuleteekonna korraldamiseks. Lisaks lubab sihtasutus võidutööde autoreid kaasata projekti «TuleTulemine 2014» ettevalmistamisse ja elluviimisse.

Mõtteid sellest, kuidas peotuli peaks järgmise aasta 15. juunist 3. juulini pidulikult Tartust Tallinna liikuma, oodatakse 11. juuni e-posti aadressil laulupidu@laulupidu.ee või kirjalikult Eesti laulu- ja tantsupeo sihtasutuse aadressil Pärnu maantee 10, 10148 Tallinn.

Sihtasutuse teabejuhi Sten Veidebaumi sõnul on tule teekond kogu riiki hõlmava suursündmuse tähtis osa ning peaks peo mõtte kandma ka kaugematesse Eesti nurkadesse.

Ennekõike on oodatud ideed, mis loovad tule teekonna kavandamiseks selge raami ning pakuvad värskeid lahendusi peo sõnumi võimendamiseks. Sestap peavad konkursile esitavad tööd lähtuma 26. laulu- ja 19. tantsupeo üldteemast «Aja puudutus. Puudutuse aeg». («Sakala»)

Uueveskil tehakse talgud

Saabuval pühapäeval oodatakse inimesi Viljandis Uueveski basseini juurde, et üheskoos ümbruskonnale viisakam ilme anda.

Talgute eestvedaja, Uueveski elanik ning sealse puhkekompleksi rentnik Allar Teppart rääkis, et kavas on korrastada Uueveski oru nõlvu. Varem on Teppart «Sakalale» öelnud, et temaga on ühendust võtnud mitu ümbruskonna inimest, kes on avaldanud valmisolekut koristusaktisioonis kaasa lüüa.

«Tulla võiksid kõik need, kes tunnevad, et nad tahavad kodukoha heaks paar tundi värskes õhus liikuda,» ütles Allar Teppart. Töö täpset algusaega ta ei öelnud, märkis vaid, et inimesed võiksid tulla siis, kui hommikused toimetused on tehtud, ning võimaluse korral kaasa võtta hekikäärid, reha või mõne muu tööriista, mida vaja võiks minna. («Sakala»)

Kui jalgpallurid reedel ja esmaspäeval staadionil treenisid, oli üks värv laste mänguväljakust 20-30 meetri kaugusel. Seetõttu lendasid mõned kõvema hoobi saanud pallid üle aia ning maandusid mänguväljaku ääres.

OHT

Üle aia lennanud jalgpall tabas lapsevankrit

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Üle Viljandi staadioni aia lendab suure hoo- ga jalgpall, maandub otse laste mänguväljakul seisvasse kärru, millest isa on lapse paari sekundi eest välja tõstnud, ja põrkab sealt liivale.

Selline intsident juhtus järveäärsel mänguväljakul esmaspäeval kell 19.20. Noor pere oli lapsi täis mänguplatsile jõudnud paar minutit varem. Hiljuti käima õppinud laps seisis käru kõrval ja hoidis sellest kinni. Pallihoop võttis ta pisut tudisema, kuid ta jäi püsti.

Palle lendas ka varem

Hetk hiljem pistis üle staadioni aia pea noor mees ning palus mänguväljakul viibijate abi, et nood palli tagastaksid. Lapse isa, kes oli juhtunud ilmselgelt vapustatud, küsis kurja ja kõva häälega, kas jalg-

pallurid on lolliks läinud ja püüavad lapsi tappa.

«Ma ju ei näinud,» ütles noor jalgpallur enda õigustamiseks. Palli sai ta tagasi ning kaasa lapsevanemate palve, et jalgpallurid edaspidi hoolikamad oleksid.

Ühe väljakul viibinud täiskasvanu sõnul on jalgpallitreeningute ajal üle staadioni aia lendavad pallid täiesti tavalised. Näiteks reedel oli paari minuti jooksul tulnud kümme-kond palli — siis harjutasid jalgpallurid värvale pealelööke.

«Kummaline, et mänguväljaku atraktsioonidele pannakse karmid turvalisuse reeglid, samas võib väljaku rajada üsna ohtlikku kohta,» ütles reedest pallisadu ja esmaspäevast intsidenti pealt nägema juhtunud lapsevanem.

Nii staadioni kui mänguväljaku eest vastutab Viljandi spordikeskus. Selle juhataja Mati Jürisson tunnistas eile, et kuulis üle aia lendavate pallide ohust 12 aasta jooksul esimest korda.

Olukorra lahendamiseks kõrge püüdevõrgu rajamist ei

pidanud Mati Jürisson esimese hooga heaks mõtteks, küll aga saab laste ohutust suurendada jalgpallivärvade nihutades.

Et ametlike mängude ajal oleks palliplats võimalikult heas korras, treenivad Viljandi Tuleviku jalgpallurid ajutiste värvatega risti üle staadioni ning üks värv on laste mänguväljakuga samal joonel. Kui esiliigas pallivad mängijad asuvad pealelööke harjutama, võivad pallid kergesti üle puitaia lennata.

Värvate asukoht muutub

«Rääkisin Tuleviku esindajatega ning nüüdsest tõstavad nad värvad pealelööke treenimise ajaks palliplatsi nurkadesse,» ütles Jürisson eile. «Jalgpallurid paluvad juhtunu pärast vabandust. Nad ei teadnud, et üle aia lendavad pallid võivad endast ohtu kujutada.»

Jalgpallitreeninguid on Viljandi staadionil tehtud reedest ning seal lubatakse harjutada vaid linna esindusmeeskonnal, esiliigas mängival Viljandi Tulevikul.

PÄEVAINTERVJUU

Ando Kiviberg: meeleolu luges

Täna möödub täpselt 20 aastat esimesest Viljandi pärimusmuusika festivalist.

Festivali pealik Ando Kiviberg, kui hästi 15. mai 1993 meeleles on?

Päris hästi. Just sama päeva hommikupoolikul asutasime Noorte Moosekantide Seltsi. Seal oli koos päris kirju seltskond, põhiliselt küll tollased rahvamuusika eriala tudengid, aga muud rahvast oli ka mitmelt poolt Eestist. Kui me seda päeva plaanisime, saigi mõeldud nii, et kõigepealt on asutamiskoosolek ja sellele järgneb minifestival.

See pool festivalipäeva Viljandi lauluväljakul kujunes erakordselt meeleolukaks. See toimus sada protsenti kohalike ettevõtjate toel. Eelarve oli 10 000 krooni, praeguses vääringus 640 eurot (naerab). Kes andis 500, kes 1000. Selle raha eest sai lava ja tehnika rentida.

Helitehnikaks oli ansambli Justament varustus võimsusega nii poolteist kilovatti. Tundus, et lärmab küll. Tänapäeval pole meil vist ühelgi laval alla 20 kilovati, ka kõige väiksemal mitte. Vähenõudlikkus ja hea tuju olid peamised. Meeleolu oli see, mis luges!

Esimesel festivalil oli umbes 200 inimest. Praeguseks on see arv kasvanud sajakordseks!

Kasv tuli tegelikult kohe järgmise aastaga. 1994. aastal tegime mitmepäevase festivali. Olime esimesest korrast mitu asja õpinud. Näiteks selle, et mai keskpaik võib sattuda küll väga ilus nagu praegugi, aga võib olla ka külm ja kõle. Sestap otsustasime festivali pidama hakata juulis.

Teiseks oli pärimusmuusika sel ajal isegi suurema kultuurihuviga inimesele võõras ning seda tuli anda tasuta proovida. Esimesed aastad olidki kontserdid tasuta, kui välja arva- ta viimane päev.

Kui kerge oli algul esinejaid leida?

Kui vaatame 1993. aasta festivali, siis tollal ei olnud meil ju pärimusmuusika ansambleid. Oli bände, kelle repertuaaris oli selliseid lugusid. Nii saigi palutud, et võetaks just need paar-kolm lugu kaasa. Pärimusmuusika propaganda oli algusest peale eesmärk. Esines näiteks Jää-äär, kelle üks liige on minu peale seniajani tige, et pidi rahvamuusikat mängima. Esinesid ka Tiit Kikas ja Peeter Rebane, kel polnud õõseks kuhugi minna ja nii nad tulidki siis pärast minu juurde koju diivanile magama.

20 aastaga on peale kasvanud juba need, kes esimese festivali ajal veel beebid olid. Ma usun, et neile tähendab pärimusmuusika midagi hoopis muud kui nende vanematele paarikümne aasta eest.

Vastab tõele. Kindlasti on Eestis sündinud professionaalne pärimusmuusika, tollal seda polnud. Praegu on meil kutselised pärimusmuusikud. Ja nii mõnigi tegija on kas napilt sama vana või isegi noorem kui festival.

Noorte Moosekantide Seltsile oli festival muidugi üks kindel plaan, aga teine ja sama tähtis oli õppelaagrite korraldamine lastele, kellest võiksid saada pärimusmuusika tulevikulootused. 1993. aasta augustis oligi esimene õppelaager Häädemeestel. Seal oli ikka hulk rahvast koos. Teiste seas näiteks 13-14-aastane Meelika Hainsoo. Tema asus hiljem akadeemiasse õppima, tulid Vägilased ja muu. Praegu on ta väga kõrgelt hinnatud rahvatantsu- ja viiuliõpetaja. Järeelkasvu koolitamine läks esimestest aastatest lahti ning neid laagreid tehakse seniajani.

Festival annab eeskuju ja laagris saavad noored õpetust, nii see mudel meil töötab.

MARGUS HAAV

Hallistes tuleb kihelkonnapäev

Mulkide selts ootab rahvusaaslast 18. mail Hallistes kihelkonnapäevale.

Kogunemine on kell 11 Halliste kiriku juures. Avatakse mälestuspink, järgneb jumalateenistus, millest võ-

tab osa peapiiskop Andres Pöder.

Käiakse ka kalmistul, Halliste vanas koolimajas ja dendropargis. Peetakse mõtetalgud ja mulkide seltsi koosolek. («Sakala»)

Abja saab endale pealinna logo

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Mittetulundusühingu Abja Kultuurisepad algatatud võistluse «Abja-Paluoja — Mulgimaa pealinn» lõppedes on Abja-Paluoja tuliuue logoga Mulgimaa pealinn.

15. juunini kestva logo-konkursi hindamiskomisjoni moodustavad Abja valla elanikud ning Facebookis leiduvad sõbrad ja tuttavad. Hääletada saab nii Abja kultuurimajas kui ka Facebookis, kuhu laekunud tööd üles riputatakse.

Mittetulundusühingu liikme Kersti Kutseri sõnul on ettepanekuid ühise märgi leidmiseks oodatud tege-ma kõik inimesed. «Juba on saabunud mitu kavandit. Põhimõte ongi selles, et mitte istuda omaette nurgas ja mõelda mingi märk välja, vaid kaasata kohalike elanikke,» rääkis Kutser ootustest.

Tema sõnul andis konkursi korraldamiseks tõuke soov luua Abja-Paluoja-le ühtne ja terviklik ilme. Samuti loodetakse pakkuda Mulgimaa pealinna staatusega seonduvaid kultuuri-programme ning ergutada paikkonna kultuuriga seotud loovust.

«Oma tegemistes järgime põhimõtet, et kui Abja inimestel on hea elada, siis on ka meil siin hea. Mulgimaa pealinna staatus annab meile hea võimaluse esitleda mulgi kultuuri,» rääkis Kutser.

Kutseri arvates peab lo-gost välja kujunema koha märk. Seda on kavas kasu-tama hakata linnasiltidel, ürituste reklaamides ja do-kumentidel. «Näiteks kui ma peaksin teile pärast 15. juunit e-kirja saatma, oleks see märk kindlasti minu kirja signatuuris.»

Põhjusteks, miks paljud linnad mõneks pealinnaks püüvad, on Kutseri mee-lest lisaks mainekujunduse edendamisele hea võima-lus läbi mõelda ja sõnasta-da oma linna olemus.

Samuti rõhutas ta, et oma märk edendab mulgi kultuuri. «Meid, mulke, ei peaks jääma alles 200 või vähem, et meid märgataks. Kultuuri ja pärandit tuleks elus hoida veel seni, kuni meid on palju. Abja-Paluo-jal on väärikas ajalugu, mida presenteerida, ja pea-linnale kohane eluiga.»

Karksi vallavanema Arvo Malingu arvates on abja-kate ettevõtmine igati tore ja teretulnud. «Et August Kitzberg omal ajal Abja kui Mulgimaa pealinna raama-tusse raius, pole meil siin vaielda midagi,» ütles ta naljatamisi.

Malingu ütlemist mööda on kolme Mulgimaa lin-na vahel kõik kenasti jaga-tud. «Kui Abja-Paluoja on pealinn, siis Tõrva on suu-rim linn ja meie oleme Mul-gimaa süda.» Tema sõnul on kõige tähtsam, et mulgi asi aetud saaks.

«Sibulat olen alati kasvatanud — Peipsi ääres teisiti ei saagi,» ütleb rannakülalt pärit müüja Liina Tamm.

KAUPMEES

Kolkjast pärit sibulamüüja võlub turulisi

EGON VALDARU
egon.valdaru@ajaleht.ee

Läinud reedel ja laupäeval müüas Viljandi turul aiakraami Peipsi äärest Kolkjalt pärit naine, kes särava naeratusega ostjatele poollauldes komplimente puistas.

«Tulge-tulge, tüdrukud, tulge, kaunitarid, võtke sibulat ja kurki!» hüüdis ta hilises kesk-eas mõõdujaile kerge vene akt-sendiga.

«Palun, prouake. Suur-suur tänu! Ilusat suve teile!» lausus ta ilusaid sõnu järgmisele ost-jale.

«Vali ise. Vaata, see kurk on soolasem, aga too mahlasem!» jagas ta soovitusi Põlvamaa noortele meestele, kes mari-neeritud kurki otsisid.

Vene aktsendiga eestlanna

«Tänavused ikka. Ega ma vana kala müüma ei tule!» vastas müüja järgmise huvilise päri-misele, kas kuivatatud voblad on ikka värsked. «5 evrot, poisid, saate tagasi, jääb veel õlle jaoks ka, saate õhtul sauna minna,» rääkis ta vahetusraha tagastades.

Jutu käigus selgub, et Kolk-jalt pärit sibulamüüja on pu-hastverd eestlanna Liina Tamm, õigeusklik ning sündinud ja kas-vanud Piirissaarel, kust noore-na venelasele mehele läks.

Ajakirjaniku küsimusele, kas kala on enda püütud, vas-tas müüja nii: «Ei, kallikene. Küläs mehed püüavad, mina ostan ja kuivatan.»

Kas endal meest ei olegi? «Jättis maha. Nooremaid ja ilu-samaid ju palju, milleks vana vaja? Mehel oli elamisega kiire, aina naised ja viin. Õnne see ei toonud, nüüd on juba mulla all.»

Lapsi on üksainus, silmate-ra Aleksander, elab perega Murmanskis. Lapselapsedki on seal.

Sibul tahab hoolt ja sõnnikut

«Sibul kasvab Peipsi ääres hästi, see on aus koht ja inimesed on töökad,» pajatab Liina Tamm. «Sibul tahab palju hoolt, terve suvi küüruta peenarde vahel. Sibulat olen alati kasvatanud — Peipsi ääres teisiti ei saagi.»

Veel kasvatab ta müügiks kurki ja küüslauku, porgandit, hernest ja muud köögivilja. Kunagi aastate eest olid lehmad. «Sõnnikut on tänapäeval raske saada, aga mineraalväetise peal ei ole õige asi, ei teagi, mis varsti saab. Poest ostan vahel kallist linnuväetist — sibul tahab ju kerget maad ja sõnnikut.»

Turupäeva lõpul jagas Liina Tamm osa kraamist ära tasuta. «Võta värsket sibulat, tee salatit! Mul ei ole kodus selle-ga midagi peale hakata, terve kasvuhooone on ju täis. Võta hapukurki!» pakkus ta naabruses müüvale naisele.

«Ma ei taha täna seda süüa. Votan ehk homme,» vastas too.

«Homme. Tea, kas homme enam elangi, ei tea, kallike, ei tea,» rääkis Liina Tamm. Pärimise peale, palju saaja võlgneb, kõlas: «Mitte midagi, kallike, mitte midagi.»

Katariina Jee on alles

Nartsissiõisi süle haarates ütles Liina Tamm, et viib need koju. «Meil on külmem ja õisi veel ei ole.»

Järgmistel nädalavahetustel on Kolkja sibulamüüja oma kaubaga väljas suurtel laata-del Türil ja Jänedal. Viljandi turule naaseb ta mõne nädala pärast ning kui sooja ilma peab, siis ehk juba värskete kurkidega, mis kasvuhooes kiirelt kasvavad. Suve edenedes valmivad sealsamas toma-tid.

«Olen siin ja säään rännanud. Eile olin Antsla turul müümas. Sealne rahvas mulle ei passinud, aga Mulgimaal meeldib mulle, isegi väga. Siia tulen nagu koju, inimesed on toredad ja juba hommikul vara naeratavad. Mulgi rahvas on lihtne ja aus, see on kõige tähtsam,» hõiskas ta ja lehvitas veel autoaknast.

Kas «Toomas Nipernaadist» tuntud Katariina Jee on Peipsi ääres veel alles? «On küll, kus ta pääseb!» vastas sibulamüüja naerdes ning hõikas veel hüvastijätuks: «Andku Jumal teile tervist ja õnne!»

Kahejalgsed aitasid kahepaikseid

AIVAR AOTÄHT
aivar.aotah@ajaleht.ee

Vabatahtlikud konnatalgulised viisid konnarände ajal Oiu kan-dis üle Tartu maantee 4467 kahepaikset.

Kaua kestnud külma ilma tõtu lükkus ränne mullusest hilisemaks ja kippus venima. Nõnda käisid kahejalgsed siin kahepaikseid päästmas kolme nädala jooksul.

Eestimaa looduse fondi vabatahtlike talguliste koor-dinaator Paul Hunt ütles, et Leie ja Oiu lõigul aidati esimesed konnad üle tee 23. aprillil ehk kümme päeva hiljem kui mullu. Viimast korda kogunesid talgulised tööle 11. mail.

Nagu Hunt ütles, töötati põhiliselt kilomeetripikkusel ehk kõige massilisema konnarändega maanteelõigul, kuid kokku liikusid konnapatrullid 2,5 kilomeetri ulatuses. Väike tara kahepaiksete koondamiseks oli paigutatud 300 meetri pikkuselt.

Oiu jäi teiseks

Leie ja Oiu vahel andsid tosin talguõhtul oma panuse 61 inimest. Kõige töökam õhtu oli 29. aprillil, mil aidati 1025 kahepaikset.

Turvaliselt üle tee tassitud tegelaste seas oli kõige rohkem kärnkonna: 3854 isendit. Teisele poole kantute hulgas oli veel mitut liiki konni ning neli tähnikesillikku.

26. aprillil pidas Eestimaa looduse fond Leie põhikoolis kahepaikseid ja konnatalguid tutvustava ürituse. Seal räägiti konnade bioloogiast, rändest, talvitumisest, toitumisest, probleemidest maanteedel ning liikide eristamisest.

Peale Viljandimaal kulgeva Tartu maantee tagasid teised talgulised konnadele turvalist rännet neljal teelõigul Harjumaal.

Kui eelmisel aastal oli just Leie ja Oiu vaheline teelõik koht, kus Eestis rändas üle maantee kõige rohkem konni, siis tänava aidati enim kahepaikseid, 7782, üle tee Harjumaal Tammiku talgu-paigas. Oiu kant jäi konnarohkuselt sedapuhku teisele kohale.

«Väga tublid ja toredad vabatahtlikud olid visad ning parima rändeilmaga kestsid

KAKS AASTAT

Konnatalgud korraldati nii sel kui eelmisel kevadel.

- Tänavu aitasid talgulised kogu Eestis üle tee 17 210 ja mullu 10 851 kahepaikset.
- Mulluse nelja talgu-paiga asemel käis tänavu töö viies kohas. Kui päästetud kahepaiksete üldarv tänavu kasvas, siis Viljandimaal see kahanes: siin viidi üle tee 1493 isendit vähem.

Allikas: Eestimaa looduse fond

talguööd peaaegu kella kolmeni öösel,» kiitis Paul Hunt talgulisi.

Abi tulevikuks

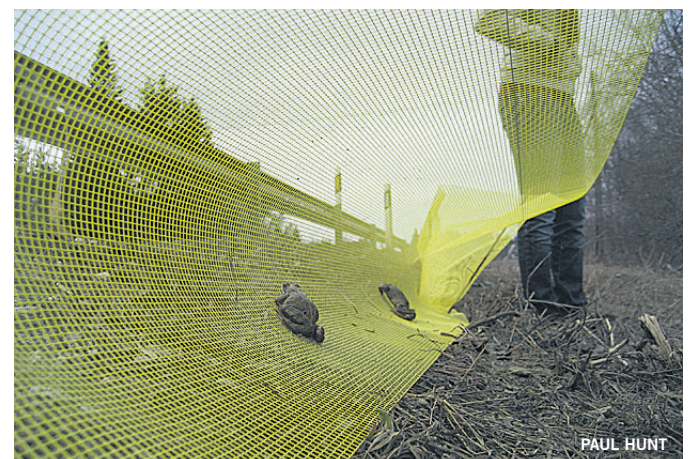
Konnaränne sõltub suuresti ilmast. Konnad muutuvad aktiivseks, kui õhutemperatuur maapinna kohal püsib viiest kraadist kõrgemal ning seda just õhtusel ja öisel ajal, mil on liikvel suurem osa konnadest.

Järjest kasvava liikluskoomusega teedel ohustab kahepaiksete hukkumine Eestimaa looduse fondi hinnangul kohalike konnapopulatsioonide püsijäämist. Paljud kevadel kudema ja sügisel talvituma minevad konnaliigid läbivad aastast aastasse sama rändetee ning sellega ristuvale maanteel võib vaid mõne tunni jooksul hukkuda tuhandeid isendeid.

Sellistesse kohtadesse oleks fondi hinnangul tarvis rajada tunnelid. Seni, kuni neid pole ehitatud, on võimalik teistmoodi konni hukkamistest päästa. Selleks korraldaski Eestimaa looduse fond koos keskkonnainvesteeringute keskuse, maanteeameti, keskkonnaameti ja mittetulundusühinguga Põhjakonn vabatahtlike abiga konnatalgud.

Nagu Hunt lisas, olid konnatalgud kaheaastane ettevõtmine. Kogutud andmetest on tema kinnitustel palju abi kahepaiksete kaitse korraldamiseks ning tulevikus nendega arvestamiseks.

Eestimaa looduse fond jätkab saadud rändearvade läbitöötamist koos maanteeameti, keskkonnaameti ja loomarändespetsialistidega.

Pilt on tehtud konnatalgujuhtide ringreisil 16. aprillil Harjumaal Tammikul, kui esimestel ärkajatel lasti uut konnatara katsetada.

ABJA-PALUOJA

Juuksur sai esimeseks pääsukeseks

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Abja-Paluojaal töötab esimesi nädalaid juuksur Kerli Voodla, keda Abja kaugtöökese nime- tab oma esimeseks pääsukeseks.

Marju Mägi, kes on mittetu- lundustühingu Abja kaugtöö- keskus eesotsas, selgitas, et Kerli oli esimene, kelle nad ja- lule aitasid. «Ta läbis siin ühe võimsa müügikoolituse ja siis proovis telefonimüüki, aga see ei sobinud talle. Istusime see- järel maha ja mõtlesime, mis edasi saab,» rääkis Mägi.

Voodla meeldis iluvald- kond ja kuna Abjas oli juuksu- rinišš üsna tühi, asus ta Pärnu kutsehariduskeskuses juuksu- riks õppima.

Praktika tõi kliendid

«Enne mind oli juba tegelikult Abjas üks juuksur, vanem nai- ne, kes tegutseb ka praegu,» rääkis Kerli Voodla. «Mina te- gin salongi, et ka noorematel oleks kuskil käia. Üldjuhul ot- sivad nad juuksurit väljastpool Abjat, näiteks Viljandist, Mõ- sakülast või Karksi-Nuiast.»

Naabervalla keskuses Karksi-Nuias tegutseb lausa viis juuksurit ning Abja valla

inimesi on teinekord ikka nen- de juures näha.

«Pigem tulevad keskeali- sed,» sõnas Karksi-Nuia juuk- sur Elle Kasemets. «Noori nii väga ei olegi. Usun, et nemad käivad rohkem nooremate juu- res.»

Kasemetsa jutu järgi ei saa öelda, et Abjast pärit kliente väga palju oleks, aga neid on omajagu. Praegu ta tulijate arv- us muudatusi täheldanud po- le. «Liiga vara! Võib-olla aja jooksul juhtub midagi, aga üldiselt inimesed käivad suures- ti edasi seal, kus nad on harju- nud käima,» lausus juuksur.

Ent kliente jagub ka uuel Abja-Paluoja juuksuril. Kerli Voodla käis kooli kõrvalt kodu- des praktikat tegemas ning nüüd tulevad samad inimesed hea meelega tema salongi. Nä- dala algul uuris näiteks üks ema, kas juuksuril on 20. juunil aega, et ta tütrele lõpuaktuseks soeng meisterdada.

Lisaks noortele on klienti- de seas pensionäre. Kaugtöö- keskuse juhatusel liige Marju Mägi teadis rääkida, et Kerli Ilutoa on leidnud üks eakas proua, kes veel Mai lakiga juukseid pihustab. «Huvitav, kus proua neid pudeleid Vene ajast saati ladustas,» arutles ta ja lisas, et pensionärid kasuta- vad uut kohta ka lihtsalt vahel- duse mõttes. Näiteks möödu- nud laupäeval oli juuksuril ko- gu päev tööd täis.

«Kuu lõpp andis natuke tunda, aga eks kuu algul hakka vähe paremini minema,» aval- das Voodla lootust.

Maaettevõtluse musternäide

Marju Mägi hinnangul on Ker- li Voodla lausa musternäide, kes on väikeses kohas olnud tükk ae- ga lastega kodus, siis otsinud tööd, läinud õppima ning oma ettevõtte asutanud. «Nii näevad teisedki, et see on võimalik. Mui- du mõtlesid küll, et karm on sa- longi avada,» lausus ta.

Mägi selgitust mööda pol- nudki kaugtöökese pakutud müügikoolitustega kavas ini- mesi kindlasti müügitööle suu- nata, vaid õpetada neile, kui- das ennast turundada. «Kerli oli neil kursustel hästi vaikne. Ma peaaegu ei kuulnudki, et ta oleks suu lahti teinud,» märkis ta ning lisas, et nüüd on olu- kord hoopis teine.

Pere abiga ehitas ja sisus- tas Voodla endale lillades ja valgetes toonides salongi pos- timaja teisele korrusele.

Kuid see pole äsja kooli lõ- petanud juuksuri sõnutsi veel kõik. Kindlasti tuleb koolitus- tel käia, et soengumaailmaga kursis olla. «Moes on kaheksa- kümnendate lõikus: ülevalt puhvis ja alt hõredad otsad,» ütles ta. Värvidest on Taanis ja Inglismaal moodi tulnud vase- karva toon, aga Eestisse jõuab see trend ilmselt hiljem.

Värskest Pärnumaa kutsehariduskeskuses juuksuri eriala lõpetanud Kerli Voodla avas aprillis Abja-Paluoja juuksurisalongi. Ta on leidnud juba hulga kliente ning selles võib osalt tänada Abja kaugtöökese, kes suunas Voodla kodudes juuksuritööd praktiseerima juba õpingute ajal.

MARKO SAARM

KIA RIO. LIHTSALT IMETLUSVÄÄRNE.

Rio 1,2 LX Plus
JUUNI LÕPUNI 10 990 €

www.kia.ee

HOIA KOKKU, JÄLGI PUNAST!

Uuest Kia Riost on raske mööda vaadata. Lisaks pilkupüüdvale disainile üllatab Rio oma kvaliteediga: kombineeritud keskmine kütusekulu vaid 5 l/100 km, madal CO₂ emissioon ja Kia 7-aastane garantii.

7-aastane garantii või läbisõit 150 000 km kehtib kõikidele Kia mudelitele.

Kütusekulu: linnas 6,0 l/100 km, maanteel 4,3 l/100 km, keskmine 5,0 l/100 km. eskmine CO₂ emisioon 114 g/km.

The Power to Surprise

Tutvuge uuenenud KIA mudelivalikuga esindustes üle Eesti:

TALLINN: KIA Tallinn, Ülemiste tee 1, Viking Motors, Tammsaare tee 51. **TARTU:** Tartu Autospirit, Turu 47. **PÄRNU:** United Motors, Tallinna mnt 82.

HAAPSALU: Tradilo, Tallinna mnt 73. **KOHTLA-JÄRVE:** United Motors, Järveküla tee 22. **RAKVERE:** Rakvere Autotehnika, Rägavere tee 42c.

NARVA: Analan Auto, Tiimani 5. **VILJANDI:** Rael, Tallinna tn 97. **KURESSAARE:** Kuressaare Autoteenindus, Kalevi põik 2. **VALGA:** Salome Tartu AS, Pihlaka 2.

TEEMAD

Toimetaja MARGUS HAAV, 433 0046, margus.haav@ajaleht.ee

3

Kultuuriminister Rein Lang kinnitas toetuse kolmele väärtfilmilevi programmi projektile kogusummas 233 000 eurot.

Ilus ilm meelitas noori muusikuid õue. Pildil on parimaks nooreks muusikuks tunnistatud Richard Ott Leitham.

NELE TAMMEAID

VÕISTUMÄNGIMINE

Pärimusmuusika keskus päästab Eesti muusikaharidust

MARKO MÄGI,
muusik

3. mail kell 11 anti pärimusmuusika aidas startipauk rohkem kui 70 noorele, kes veteranisportlastest (loe: muusikutest) kohtunike ees terve päeva eri aladel uusi Eesti rekordeid püstitasid. Osavõtjaid oli Hiiu- ja Värskani ja Toilast Karksi-Nuiani.

Neid ridu lugedes muusikarahvas kindlasti pahandab, et muusika pole ju sport, ning ütlevad, et need konkursid ja võistlused on üldse ühed kahtlased asjad. Ometi on meil populaarsed klassikatahed ja laulukarussellid keerlevad lapsed kõikjal Eestist.

Või äkki on muusika hoopis tsirkus?

Pilk peeglis

Arvan siiski, et palli- ja pillimäng ei olegi väga erinevad. Lihtsalt palli tahavad lapsed mängida ka pärast spordikooli

lõpetamist, kuid pillimänguga võib tihti teistmoodi juhtuda. Ei ole ju midagi erakordset selles, kui muusikakooli õpilane pärast lõpueksamit pilli tänuhulga koolile tagastab ja teatab, et enam ei plaani ta seda kunagi mängida.

See on hetk, kui muusikakoolide juhid ja õpetajad peaksid vaatama peeglisse ning seejärel suunama pilgu August Pulsti õpistu poole, kes niisuguse murega entusiastlikult tegelema on asunud.

Üks üleriigilise võistumängu korraldamise eesmärk on kindlasti populariseerida noorte seas pärimusmuusikaga tegelemist. Mittemaalses muusikahariduses on see järjest enam ka õnnestunud, aga kurvastav on muusikakoolide tõrjuv hoiak selle valdkonna suhtes.

Paraku valitseb endiselt eksiarvamus, et pärimusmuusika repertuaar ei ole noore muusiku kujundamisel pedagoogiliselt sobiv. Riigis, mille põhiseadus sätestab kultuuri ülimalduse kõige muu suhtes, saab eesti pärimusmuusikat õppida vaid mõnes üksikus muusikakoolis.

Kõigest sellest mõeldes läheb tuju ära. Nii et proovin jät-

kata optimistlikumalt, mõeldes selle valdkonna helgemale poolele.

Rekordid omal alal

See, et meil Eestis on oma pärimusmuusika keskus, ajab paljud Euroopa kolleegid kadedusest lõhki. Ja võistumängimisel osalenud 70 noort, kellest enamik mängis pärimusmuusikat tunnetusega, nagu poleks traditsioon kunagi katkenudki, on ju suurepärane.

Õnneks suudeti eelmise sajandi algul salvestada pillimehi, kelle järgi tänaste võistumängijate õpetajad on reper-

tuaari ja stiili omandanud. Kui pärimusmuusika praegused suunajad seda stiili ära ei kanooniseeri ja tsementeeri, vaid suudavad ka oma kaasajas resonereerida panna, on optimismiks põhjust küll.

Väga sümpaatne oli kogu võistumängimise korraldus. Valitses õhkkond, mis on omane pigem festivalidele, mitte pingelistele konkurssidele. Tahaks loota, et see tore ettevõtmine paisub aina suuremaks, sest potentsiaalne osavõtjate arv on umbes 10 000.

Arvatakse, et kes kord on jooksumaratoni läbinud, see südameinfarkti ei saa. Mina julgen arvata, et kes pärimusmuusika aidas suurel üleriigilisel võistumängimisel suudab teiste noortega mõõtu võtta, ei see enam pillimängust loobu.

Eesti rekordi omal alal saavutasid ehk parimad noored pärimusmuusikud olid Karmen Juhkam, Irma Jäe, Carol Maask, Carmen Oroperv, Uku Madis Vainu, Miia Olivia Onni, Hanna Valk, Mart Kirotar, Richard Ott Leitham, Eike Johanna Raielo, Reti Kurn, Ivo Laanelind, Kärt Pihlap ja Mattias Metsalu. Peapreemia võitis Richard Ott Leitham (lõõts).

Paraku valitseb endiselt eksiarvamus, et pärimusmuusika repertuaar ei ole noore muusiku kujundamisel pedagoogiliselt sobiv.

ARVUSTUS

Üks kena raamat jälle ilmunud

Aprilli algul nägi Viljandi muuseumi toimetisena trükkaliga raamat «Mulgid ja Mulgimaa vanadel fotodel».

Selgitusena tuleb kohe öelda, et seekord on tegemist fotodega tegelikult Mulgimaast. Mulgimaast, kuhu kuuluvad Paistu, Tarvastu, Halliste, Karksi ja Helme kihelkond.

Mõte niisugust raamatut teha sündis muuseumirahval napilt paar aastat tagasi, kuid tulemus on sellegipoolest ilus ja huvitav ning hea trükkivõimega.

Lugeja leiab raamatust 250 fotot. Need pärinevad suuremalt jaolt 1920. ja 1930. aastatest, mõni aga ka XIX sajandi lõpust ja XX algusest. Fotode autorite loetelu on pikk: Jaan Riet, August Must, Hans Silk, August Järvekülg... Kokku on pilte ligi paarikümne omaaegselt fotograafil.

Mahuka albumi uhkeid pilte silmitsedes võib minna ajas tagasi ning näha Mulgimaa kirikuid, häärbereid, mõisaid, skulptuure, tööstushooneid, koole, vallamaju ja rahvamaju, seltsielu, tuntud inimesi ning paljut muudki. Meenub üks 1934. aastal ajalehes «Pealinna Teataja» ilmunud lause: «Ja mulgi uhkus ning eneseteadvus, need kaksikvennad on mulkide lahutamatu iseloomujooned.»

Peale piltide leiab raamat 264 leheküljelt kolmekeelse (eesti, inglise ja mulgi) ülevaate Mulgimaa ajaloo. Iga fotot aga väärstab samuti kolmes keeles lühike tekst. Ajal, mil informatsiooni on palju ja pika loo lugemiseks aega vähe, on selline kombinatsioon igati õigustatud ja teretulnud.

Raamat annab üsna nappide vahenditega kena ülevaate eluolust Mulgimaal 80-90 aastat tagasi. Minule on üllatav, et paljude varem nähtud fotode seas on arvukalt seni harva publitseeritud või koguni publitseerimata pilte. Peaasjalikult mustvalgete või toonitud fotode vahel on rosinaks koloreeritud vaatepostkaardid. Selline hea tulemus on arusaadav, sest fotod pärinevad paljudest erakollektsioonidest ja muuseumidest.

Kellele võiks see raamat huvi pakkuda? Nende ring on üsna suur ja see on hea.

Eelkõige võib see paeluda inimesi, kes elavad Mulgimaal, aga põnev on kindlasti ka neil, kelle juured on sealt pärit. Kindlasti aitaks see pealinna inimestel paremini mõista mulgi hinge ja Mulgimaa kunagist hiilgust. Ja miks mitte ka tulevast.

See raamat on kasulik lugemine ajalooõpetajatele, õpilastele ja paljudele teistele. Pealegi on see hea kingitus nii sise- kui välisriikidele. Siinjuures tulevad kõvasti kasuks ingliskeelsed tekstid.

Kui tulevikus samalaadset trükist koostada, võiks piltide juurde kaaluda ka venekeelseid tekste, sest ida poolt Eestit külastavate inimeste arv kasvab jõudsalt.

Kokkuvõttes on kõnealune raamat hea ja tubli töö, mille üle kõik need, kes selle ilmumisele kaasa aitasid, rõõmu võivad tunda.

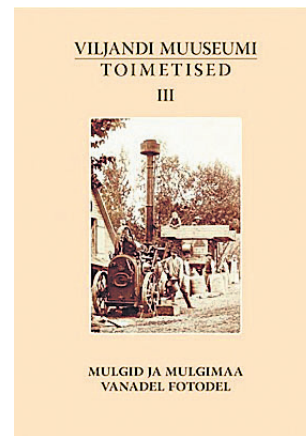
Kui sirvisin veel kord Mulgimaa raamatut, vaatasin pilte ja lugesin üle mõne teksti, hakkasin tahtmatult mõtlema, kust on tulnud see lühike ja jõuline sõna «mulk» ning mida see minule tähendab.

Siis meenus mulle jälle kunagine Viljandi Jaani kiriku õpetaja August Westren-Doll, kes kirjutas, et sõna «mulk» ei ole siiski pärit läti, vaid hoopis araabia keelest, kus see tähendab ülikut või isandat. Nii kõlab «mulk» hoopis paremini ja raamatu pildidki kõnelevad meile Mulgimaa uhkest ajaloo veelgi väarikamalt.

HEIKI
RAUDLA

raamatusöber

«Mulgid ja Mulgimaa vanadel fotodel. Viljandi Muuseumi toimetised III»

**Koostanud ja tekstid kirjutanud Ain-Andris Vislapuu
Viljandi Muuseum 2013
264 lehekülge**

Enamiku oma puukooli istikutest müüb Liidia Klaas sügisei hulgiostjatele. Osa talvitub aga muldkraavis, kus neid võivad kimbutada nii külmakraadid kui hiired ja jänesed.

ISTIKUD

Puukooli boonus on katsetamismõnu

EGON VALDARU
egon.valdaru@ajaleht.ee

Füüsilisest isikust ettevõtjana puukooli pidavat Liidia Klaasi on pookimistöö alati paelunud — on ju põnev jälgida, kuidas paikapandud pungad paisuvad ja hiljem järjest suuremaks puuks sirguvad.

«Kui kevadel aeda silmastust kontrollima lähen ja näen, et pungad juba liiguvad, on tunne väga hea. See tähendab, et töö õnnestus,» räägib ta.

Elu esimese silmastamise tegi Liidia Klaas oma sõnul juba kümneaastaselt. «Minu sugulasest bioloogiaõpetaja Anita Korotkova juhtis noorte naturalistide ringi. Kord võtsin sinna kaasa toomingapunga ja silmastasin selle sirelile. Et need liigid ei ole sugugi lähedased, siis loomulikult ei kasvanud nad kokku. Toona ma seda ei teadnud ning ootasin suure põnevusega, mis juhtuma hakkab. Algul pung paisus — oh, mis rõõm. Käisin teda ikka ja jälle vaatamas. Viimaks olin aga väga kurb, kui ta kustus ja kuivas,» meenutab ta.

Õppejõu kingitus oli kui märk

Liidia Klaas nendib, et küllap on ta aednikugeeni sündides kaasa saanud, sest ka tema isa tegeles kodus pookimisega. «Näiteks pookis ta meie aeda «Suislepa» sordi. Küll see mõnus roosa õun oli hea!»

Oma haridusteed jätkas Liidia Klaas põllumajanduse

akadeemias. «Seal kinkis aiandusõppejõud Paul Juurikas mulle oma silmastamisnoa. See oli märk, et tuleb tegutseda.»

1978. aastal sai Liidia Klaasist Polli puukooli agronoom. Seal tegi ta silmastamisi kolm aastat, kuni oma esimese lapsepuhkuseni. Samal ajal alustas ta oma istikuäri.

Hiljem on Klaas Pollis aiandusuuringute keskuses veel mitut ametit pidanud. Praegune kannab nimetust puuviljanduse töörühma projekti juht.

Võrsed sirguvad kunstlikus udus

Oma puukool on Liidia Klaasile mõnel aastal aga palgast rohkemgi sisse toonud. «Palgast maksan maksud, elamiseks on raha juurde vaja. Näiteks autot on üsna kulukas pidada, aga ilma selleta tänapäeval liikuda ei saa,» räägib ta.

Varem müüs Klaas aastas viie tuhande istiku ringis, viimasel ajal poole vähem.

«Kui tütreid kodus elasid, olid nad kõvasti abiks. Nüüd kauplen neid appi vaid istikute väljakaevamise ajaks, muidu mässame abikaasaga kahekesi,» kõneleb ta ning ütleb selgituseks: «Savimaal kasvavad istikud kenasti, aga nende kättesaamine on vaevarikas.»

Liidia Klaasi puukooli nimekirjas on ligi poolsada sorti. Ta pakub õuna-, pirni-, ploomi-, hapukirsi- ja mureliistikuid ning marjapõõsaid. Viimati nimetatuid paljundab ta rohtsete pistikutega, sest nii saab tema sõnutsi ilusa kompaktse istiku, millel on tihedalt pungi.

Juurte allameelitamiseks paneb aednik värsked võrsed

suve keskel kasvuhooesse, kus niiskust tekitab kunstliku udu süsteem. «Selle lülitab abikaasa hommikul tööle ja õhtul taas välja. Nii on neid lihtne kasvatada.»

Istiku lõikamisel kehtib Liidia Klaasi sõnul reegel, et kui peal on võra vähe, tuleb juurt rohkem kärpida.

«Viimasel ajal olen näinud palju potiistikuid, mille võra pole kujundatud. Kui ostja ka selle pärast istutamist tegemata jätab, on kuri karjas,» räägib ta ning toonitab: «Noore puu võra kujundamine on väga oluline — sõltub ju edaspidine kõik sellest.»

Silmastamisel püüab Klaas järgida Thuni kalendrit. «Tänavu pean selle järgi silmastama juuli viimasest laupäevast 2. augustini,» tõdeb ta.

Oma aia boonuseks nimetab Liidia Klaas asjaolu, et seal võib teha ja proovida mida tahes. «Kord katsetasin rapsiväetist, milles on teatavasti ka väävlit. Ja tol aastal oli lehetäisid seetõttu hoopis vähem,»

Korralikud juured tagavad selle, et istik sirgub kiiresti tugevaks puuks.

toob ta näite, kuid rõhutab siis, et liialdada väävliga ei tohi.

Üldse on ta seda meelt, et mineraalväetistega tuleb olla pigem ettevaatlik, sest nende liigse manustamisega võib mulla mikrofloora paigast ära minna. Hoopis julgemalt võib rammutada kõdusõnniku või kompostiga.

Silmastamisel tuleb kaasa anda leivakott

«Sõnnik on elus asi ning temaga koos saabub igasuguseid häid elusorganisme, mis mulla viljakusele ja elutegevusele väga hästi mõjuvad,» kiidab aednik. «Samas võib sõnnikuga kaasa tulla palju mitmesuguseid umbrohtusid. Nii et aednik peab alati valvel olema.»

Oma rendimaadega on Klaasil see häda, et kuigi tihti ta neid vahetada ei saa. Paraku on nii, et kui väga pikalt samas paigas üht kultuuri kasvatada, jääb see kiratsema.

«Sellegi vastu on sõnnik tõhus abimees,» teab Klaas. «Ja

teine väga efektiivne mulla väsimuse leevendaja on vahekultuurina herne-kaera segatis. Selle niidame maha ja künname mulda. Tulemus on väga hea.»

Liidia Klaas meenutab, et ajal, mil ta Polli puukoolis agronoomina alustas, nappis luuviljaliste aluseid ja aiandusliidust saadud seemned olid teadmata päritoluga. «Oma Läti kolleegidelt sain teada, et lõunapoolsetest piirkondadest pärit seeme ei pruugi meie kliimasse sobida.»

Hiljem hakati aluste saamiseks rajama haralise ploompuid ehk alõtsa hekke. «Tänapäeval kasutataksegi alõtsat põhiliselt ploomide pookealusena,» ütleb Klaas. «Ta on üsna külmakindel. Puuduseks võib pidada vaid tugevat kasvu.»

Liidia Klaas räägib sedagi, et seitsmekümnendate aastate lõpul tuli Pollis luuviljaliste silmastamistest välja umbes kolmandik.

Väga tähtis on aednikueetika

«Puuviljandusteadlane ja sordiaretaja Jakob Palk õpetas, et silmastamisel tuleks leivakott kaasa anda ehk lõigata pikem, nii kolme-nelja sentimeetri pikkune silmakilp. Tegingi siis nii ja luuviljaliste silmastamine hakkas väga hästi õnnestuma,» kõneleb ta ning lisab: «Kuigi õunapuude puhul võib lõigata ka lühema silmakilbiga, teen neidki sarnaselt ja tulemused on head.»

Ühe oma suurema õpetajana nimetab Liidia Klaas Aime Sootsi, kes töötas Polli puukoolis vanemaiatöölisena. «Kõik oma teadmised, mis ta Polli teadlastelt kogunud oli, andis

ta mulle edasi. Ja ta on mind väga palju aidanud ka mu enda puukoolis.»

Kui esialgu käis Liidia Klaas oma puukooli kaupa sügisei ja kevaditi müümas turgetel ja laatadel, siis nüüd võtavad lõviosa sügisel suured kokkuostjad.

«Raha saan nii istikutest tunduvalt vähem, aga elu on muretum, sest mureli- ja ploomiistikud on üsna külmaõrnanad — mure on nendega nii garaažis kui muldkraavis. Liiasi kipuvad nendega maiustama hiired ja jänesed,» nendib ta ning lisab muheldes, et vahel käib istikuaeda uudistamas ka rebane. «Mõnikord on ta siin kive ära veeretanud — ju otsib õõsiti hiiri. Ta on mul sõber, vimma me ei pea.»

Sügisestest Palamuse laadast pole Liidia Klaas siiski loobunud. «Seal on alati mõnus, sest kokku tuleb väga palju aiandushuvilisi, kes teavad, mida nad tahavad,» põhjendab ta.

Liidia Klaas on märganud, et tänapäeval pelgavad inimesed osta paljasjuurseid istikuid ning eelistavad soetada neid, mis on pottides. «Mina soovitan aga kevadel istutada ikka paljasjuurseid, sest esiteks on need odavamad ja teiseks näeb siis ära, millised on juured. Vahel on juured küll juba põllul nadid, teinekord aga nuditakse suured ja ilusad juured ära lihtsalt selleks, et need potti mahuks.»

Oma istikuid müües toob Liidia Klaas alati välja nii plussid kui miinused. «Kui on ikkagi külmaõrnm sort, siis näiteks Türi le maha istutada ei soovita. Tark äri mees nii ei teeks, aga minu aednikueetika teisiti ei luba,» rõhutab ta.

KIRJANDUS

Kasvuaastate ängi ja ilu peenramaad

MARGUS HAAV
margus.haav@ajaleht.ee

Kristiina Ehini värske teos «Paleontoloogi päevaraamat» jutustab ühest kiiresti muutuvast ajast kasvavast Rapla tüdrukust, kes oma kasvukeskkonnast juuri leidmata hakkab neid otsima eelajaloost. Eelajalugu, lähiminevik ja olevik põimuvad kirevaks tervikuks ning samamoodi põimuvad proosa ja luule.

Kohtume Kristiina Ehiniga Tartus. Loomemajanduskeskuse keldrikorruusel on sisse seatud tema enda kirjanduskamber — üks mõnus koduväline kirjutamise paik ja samasundimatu kooskäimise koht.

Ilm on tõeliselt soe, isegi õhuke mantel on liiast. Vana maja on elu täis. Tänavalt pöörab sisse seltskond häälekaid tüdrukuid. Kõige elavaloomulisem nendest on endale millegipärast selga tõmmanud karvase mägrakostüümi. Trepil kõrval ajab juttu kaks prillide ja habemega ülikonnas noormeest, läikivad tahvelarvutid kaenla all. Nurga tagant ilmub ootamatult roosa särgiga haridusminister Jaak Aaviksoo ning tõttab majja.

Juhused annavad elule värvi. Olin sõitnud Tartusse oma hea kolleegiga, kes on üks nendest ajakirjanikest, kellega ministrihärja kohtuma tõttab. Minister ja kirjanik olid teinetei-

sest täiesti sõltumatult kohtumise kokku leppinud ühte ja samasse majja.

Kristiina Ehin, teie raamatu esitlusi on juba olnud ja tuleb veel. Viljandis isegi mitu. Neljapäeval, 23. mail on mu Viljandi kodumaja ees Pikal tänaval järjekordne värske loomingu salong. Olen seda vedanud poolteist aastat, aga seekord tahaks õue tulla ning sellega öösse kulgeda.

Avame Ühe Suveöö kohviku. Vahemeremaades on ju nii, et olgu kõnnitee ükskõik kui kitsuke, kohvikulaud mahub ikka iga maja ette. Meilgi on kitsas kõnnitee, aga laud mahub sinna ära, ehk isegi mitu. Õhtu pealkirjaks saab «See pole ainult sääskede ja siilide öö» — Viljandi vanalinnas vudib ka siile ikka ringi!

Päev hiljem ehk reedel on esitlus Arkaadia päeval.

Raamat on nüüd kaante vahel ja midagi enam muuta ei saa. Kas sellesse sai kõik oluline sisse?

Ma olen põhjalik inimene ning oleksin seda kindlasti veel mitu aastat teinud. Tähtaeg oli aga silmade ees. Pingutasin kõvasti. Materjali korjamisele läks kaks aastat, pool aastat kirjutasin intensiivselt, osa sellest ka Tampere loomemajas.

Kas käisite põhjaliku inimesena paljud lapsepõlvepaigad uuesti läbi?

Olen juba selline nuusutaja. Vahel panen silmad kinni ja kompan asju. See aitab meenutada. Ja selleks tuleb ikka kohapeale minna, muu ei aita.

Kas lapsepõlve lõhnad ja värvid olid alles?

Päike tõuseb ja loojub ikka samale poole. Vana koolimaja on ilus ja euroremont on seal tehtud, aga sinna on ikka natuke raske sisse minna. Tundub, et energia kaob ära. Uus koolimaja on sealt sada meetrit eemal, seal läheb meeleolu selgemaks ja kergemaks.

Selle mineviku taaselustamisega on nagu on. Meeldiva kõrval võib ärgata ka see, mis on kuskil sügaval alateadvuse kaugemates soppides peidus. Arvataksegi, et ikka peab rääkima romantiliselt, toredast noorusest ja imeilusast lapsepõlvest. Aga mida teha sellega, mis tegelikult oli päris karm? Mind ennast küll otseselt ei

kiusatud, pigem oli pidev tunne, et kohe hakatakse. Teiste kannatusi aga oli valus pealt näha.

Selles mõttes ma rikkusin ilusa nostalgilise lapsepõlve meenutamise müüdi küll ära.

Olevikku ehk annab natuke muuta. Mida aga ette võtta minevikuga?

Mul on selline tunne, et oleviku hetked, mineviku niidid ja tuleviku seemned on kõik koos. See on nagu viljapuu, mida tuleb heatujuliselt kasta. Minevikuga on aga nii, et mõned asjad tuleb sealt välja kirjutada, kuidagi uut moodi mõtestada, et hakkaks kergem.

Hirmule näkku vaadata. Jah.

Lapsepõlvepaikadega kipub sagedasti nii olema, et kõik need majad, orud ja jõed, mis oli kunagi suured, tunduvad nüüd kuidagi väiksemana. Vaatasin nõnda just ühte kün-
gast, millest väikese poisina ei sõandanud suuskadega alla sõita.

Mul on ka nii. Kui mu abikaasa Silver Raplasse tuleb, siis püüan talle ikka seletada, mida need paigad kunagi minu jaoks tähendasid. Sageli võtab ta seda naljana. Aga minule on väga tähtis, mis nime me sellele künkale panime või kus oma diskotantsu tantsisin.

Kui palju jagus üllatusi? Kirjeldate raamatus, kuidas teie ema nooruses polnud majas elektrit ning asju aeti pürruvalgel. Aga see polnud ju üldse nii ammu!

Sellela muide oligi nii, et kui

ARVAMUS

LY SEPPEL,
raamatu
toimetaja,
Kristiina Ehini
ema

Seda raamatut toimetades süvenes minus aupaklikkus oma tütre vastu. Tema on tema ja mina olen mina. Me mäletame ühtesid ja samu asju mõnikord ühtmoodi, aga teinekord erinevalt.

Ikka jälle tahaksin parandada, korrigeerida, seletada, lisada, ära võtta... Aga hammustan keelde. Parandada võib ainult mõnd koma või koolonit, harva kohendada lauset, küsida midagi juurde.

ma ise poleks seda märganud, siis oleks see ehk välja jäänudki. Emale endale tundus see nimelt täiesti normaalne.

Kas oli ka neid teemasid, millega te ei sõandanud lõpuni minna?

Üht-teist muidugi jäi, aga ehk on see juba järgmise raamatu teema. Oma õdede-vendade toel sa ju õpid palju ka karmis olulusvõitluses. Leelo Tungal on osanud sellest väga ilusasti kirjutada.

Esitate iga peatüki algul ühe küsimuse. Kas vastused leidsite?

Nägin tõepoolest vaeva, et iga le küsimusele mingil moel vas-

Kristiina mäletamisviis on meeleline ja tema kirjutamisviis on luuleliselt kujundirohke. Neid peatükke lugedes sähvatas minus mitu korda äratundmine omaenda lapsepõlvest ja ka noorusajast.

Seda raamatut oli tore teha. Sõitsime lõpuks Kristiina poja Hannesega isegi Tamperele kohale ning aitasime kollaseid lipikuid akna peal segamini ajada ja jälle uut moodi korda panna.

Ajastud on tõesti kohutava kiirusega vahetunud, nagu Kristiina raamatu taga-kaanel kirjutab. Aga see veel ei tähenda, et nad oleksid möödas. Olevikuhetkes on alati palju rohkemat kui pealt paistab.

tata. See ei ole ju tavaline romaan, samas on tal oma struktuur — seda tahtsin kindlasti. Võib-olla on tal luulekogule omane tsükliline ülesehitus.

Kui proovida «Paleontoloogi päevaraamatu» žanri määratleda, siis pakuksin välja väga personaalse lüürilise proosa. Ta on segu päevikust ja mälestustest. Samas lubab päevikužanr tulla olevikku. Mul oleks hea meel, kui teda ei hakataks mälestusteraamatuks pidama.

Lüüriline proosa sobib väga hästi. Ja autobiograafiline on ta kindlasti.

Kas kirjutamine oli ka teraapia, omamoodi psüühhoanalüütiline kogemus?

Selles mõttes küll, et ma aluses ütlesin mitu korda ei ettepanekule selline raamat kirjutada. Midagi jäi aga sellele, et ta ha ja see ei andnud mulle kuidagi rahu. Jäin mõtlema, et ma suudan ju kirjutada igasugustest asjadest, miks mitte siis oma elust ja ausalt. Jõudsin viimaks järeldusele, et suudan sedagi. Isa lahkumine andis ka ehk tõuke, vajaduse midagi jäädvustada.

See pole siiski läbinisti nukker raamat.

Mulle endale meeldib nii kirjanduses kui kunstis üldse tragikoomika. Traagika ja koomika on sageli omavahel seotud. Üks tasakaalustab teist.

Olete ennast nüüd Tartuga sidumas. Millised mälestused te Viljandist kaasa võtate?

Tartu on mulle ikka armas olnud ning ma olen selle linnaga vaimses mõttes rohkem seotud kui Rapla ja Viljandiga. Sügisel ongi plaan päriselt Tartusse kolida, aga eks me jääme ikka Viljandis siilide öid korraldamas käima.

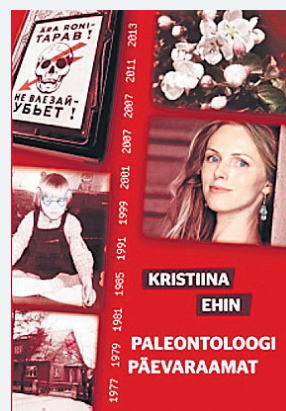
Värske loomingu salong on kõige toredam asi, millele ma Viljandis kaasa aitasin. Viljandi on koht, kus ma õppisin natuke pilli mängima, ja kogu see pärimusliikumine, mis just Viljandist alguse on saanud, on tõesti hindamatu.

Viljandi on paik, kus saan turgutada oma habrast identiteeditunnet.

RAAMAT

Kristiina Ehin, «Paleontoloogi päevaraamat»

- 271 lehekülge
- Petrone Print 2013

Kristiina Ehini värske teos «Paleontoloogi päevaraamat» koosneb isiklikku laadi mälu-piltidest.

MARGUS HAAV

VABA AEG

Toimetaja KAIE MÖLTER, 433 0041, sakala@ajaleht.ee.
Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

TEATER

Ugala teatri kohvikus täna kell 19 «Minu isa 20 aastat hiljem». Vaksali tänav 7, Viljandi. www.ugala.ee

KINO

Sakala keskuses täna kell 19 noorte filmitegijate õhtu, linastub «Gracias a la Vida». Tallinna tänav 5, Viljandi.

KONTSERDID

Karksi valla kultuurikeskuses täna kell 18 Karksi-Nuia muusikakooli õpilaste kevadkontsert.

Sakala keskuse suures saalis 16. mail kell 19 «Melanhoolsed meestelaulud». Esinevad Marko Matvere, Margus Põldsepp ja Jaanus Jantson. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Kohvikus Fellin esineb 18. mail kell 21 Hedvig Hanson ja Moonlight Trio. Kuuleb 1930. ja 1940. aastate muusikat. Pilet 6 €, tudengitele 4 €. Lisainfo telefonil 435 9795, e-postiga info@kohvikfellin.ee.

ÜRITUSED

Tipu looduskool kutsub 16. mail kell 18 Tipu külamajja loodusõhtule. Haljastusarhitekt Ursula Mikkor räägib teemal «Taluaedade kujundamine». Lisainfo

www.tipulooduskool.ee ja tel 5353 6961.

Linnagaleriis 16. mail kell 16 Viljandimaa naisliidu ja linna-raamatukogu ühine pärandkultuuri päev. Külla tuleb tekstiilkunstnik Anu Raud. Vaadata saab näitust «Esivanemate pärand». Tallinna tänav 11/1, Viljandi.

Viljandi KEK-i pensionäride klubi koosviibimine on 17. mail kell 13 Viljandis Eha tänav 4.

NÄITUSED

Viljandi spordihoone fuajees 25. maini kommunismiohvrile memoriaali ideekavandite rändnäitus. Vaksali tänav 4.

Sakala keskuse jalutussaalis on 16. maini Viljandi maakonna õpilastööde näitus «Kultuuripärand, mis mind puudutab». Tallinna tänav 5, Viljandi.

Viljandi linnagaleriis 25. maini Viljandi fotoklubi näitus «Viljandi 730 ja Jaan Riet 140», koju-laenutusosakonnas fotoaparaatide näitus «Veneraud», kus näeb 175 aparaati. Mai lõpuni trepihallis «Biodiversity» («Bioloogiline mitmekesisus»). USA saatkonna rändnäitust vahendab raamatukogu Ameerika teabepunkt. Trepihalli akendel mai lõpuni «Viljandi kunstikooli kevadpildid 2013» Tallinna tänav 11/1.

Karksi valla kultuurikeskuse sinises saalis näeb 31. maini Karksi-Nuia lasteaia mudilaste töid, teise korruse fuajees näitust «Pitsid ruudus» ja esimese korruse fuajees 31. maini Karksi noorte kunstistuudio õpilaste töid.

Mõisaküla muuseumis on 31. maini vaadata kevadine käsitöönäitus «Pitsid läbi kolme sajandi». Ligi 250 erinevas tehnikas pitsi on läbilõige vanavanaema-aegsetest näputöödest tänapäevasteni. Info tel 435 5607.

Paistu raamatukogu fuajees on 31. maini fotonäitus «Helsingi disaineri silmade läbi 2012. aastal». Raamatukogu tee 2. Info tel 435 9657.

Kondase keskuses 6. juunini näitused «Meisterfotograaf Jaan Riet 140. Inimesed ja paigad stereopiltidel 1902–1935» ning «Fotograafia ajalugu. Varased näited Paul Firnhäberit kogust». Püsiekspositsioonis Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Viljandi muuseumi näitusetöös näeb 11. augustini 1970. aastate laste elu kajastavat näitust «Lapse põli». Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

NIMEPÄEV

Tänased nimepäevalised on Sofia, Viia ja Viu.

TRIKIMEES JÜRGEN VEBER UNPLUGGED

23. MAIL
VILJANDI TEATRIS UGALA

ETENDUSE ALGUS
KELL 18:00

Piletid:
PILETILEVI®
www.piletilevi.ee
JA KOHAPEAL

Live

RISTIKU RISTSÕNA

AJA-KIRJANDUS	TASAI	PUTUKAS	EUROOPA LIIT	IGAÜKS MEIST ON ...	AUTOMARK	TOIMEKAS	VILETS (ARGIK.)	GRAMM	ARAABIA KULTUURI UURIJA	NOOT	JÕGI AAFRIKAS	TEIVAS	VOIMUL OLEVA LAD-VIKU LIIGE	METSA TÄIE-LIK MAHA-VÕTMINE	KREEKA TÄHT	PÖLLUMA-JANDUSLIK
						EMARIND					OLE TERVI-TATUDI (LD. K.)					
VARIPILT								KÄESOLEV AJAHETK TEHAKSE 1. MAIL								
PÜSTOLI-MARK			TÜKKIDEKS TEGEMA VÄHENE							HÜLJES SIDESÕNA						
ASJATUNDJA KOHIN							KATOLIKU ALAM-VÄIMULIK SUURIM IMETAJA					MIULASTE LINNAOSA TORBIK				
INGLISE PIKKUS-MÖÖT					LUKSUS-NUMBER HOTELLIS KÜSISÕNA						PIIRDEAD PARASJAGU KÄIBIV MEN-TALITEET					LÖHNAINE KONTSENT-RAAT
VALLALINE					AUSTRIA SILLING SAKSA K. EESSÕNA					INIMESE ENERGEETI-LINE VÄLI SPORDIALA					EAST IHU	

PÜSI, RAHU				KAELASOO-JENDAJA				DIGIKASSETT (INGL. K.) E. KIRJANIK (EESN. + N)			EI TAGA, EI KÕRVAL KAAS-, ÜHIS-				KÄIGUS	EINSTEIN	TÕEPÄRANE	VÕÕRTÄHT	OMA-, ISE-	GALLIUM	POOL LÄBI-MÖÖDUST	EUROOPA RINGHÄA-LINGULIIT	KINNITUS-VAHEND
					SÜSINIK	IMAMIS-VÕIME LUUL					AUTOMAA-TIKASEADE SOOSIK							NÜÜDSAMA					
					TEMA MAJESTEET (INGL. K.)		TEE LAHTI! VILETS HOBUNE			PEALAEST JALA-TALLANI KALLA!						PÄASTE-TEENISTUS LUULETUSE TUNNUS					KAARJAS RÖÜK JÕGI EUROOPAS		
					TOIMEKAS								JÕGI SAA-REMAAL KREEKA TÄHT										
					METSLOOM								LEOTIS VIINA TEGEMISEKS NAISHÄÄL				KEEMILINE ELEMENT KALA						
					TÕMBE-JÕUD								LABANE TÜRGI RAHVUSV. TÄHIS			TIGEDUS LÜHILAINE				BRASILIA VUTIMEES SÄGEDUS MODULAT-SIOON			
					JAAPANI KIRJANIK																		
					E. ENDINE NÄITLEJA					FUNKTSIOO-NEERIMA EKSA-								PUUVILI LIITER					
					E. KIRJANIK						E. HUMO-RIST (IN. + N)					EI IIAL							

KUIDAS SEE RISTSÕNA KÕLAB?

SPORT

Toimetaja MADIS LUIK, 433 0043, madis.laik@ajaleht.ee

4.

Täna kogunevad maakonna noored Viljandi linnastaadionil, kus kell 15 algab kergejõustikuarja «TV 10 olümpiastarti» neljas maakondlik osavõistlus.

MOTOKROSS

Kohalikud jäid rajal veidi häтта

MADIS LUIK
madis.laik@ajaleht.ee

Eesti motokrossi meistri- võistlustel külgvankriga rattal sõitev Karksi valla tandem Kert Varik ja Erkki Kõiv näitas laupäeval kodusel rajal head kiirust, kuid senisest võimsama ja tundlikuma jõuallikaga harjumine võtab veel aega.

Talvel rattalt neljataktilise mootori maha kruvinud ja selle asemele suuremat rammu näitava kahetaktilise paigaldanud tandem lõpetas Ainja rajal peetud meistrivõistluste etapi kolmanda kohaga.

Hommikusel kvalifikatsioonis näitasid mullused meistrid parimat ringiaega ja kodurahva ees võitsid nad esimese võistlussõidugi. Teine start aga ebaõnnestus ning selle sõidu lõpetasid nad neljandana.

Kert Varik tunnistas, et nihi läks väga palju asju, alustades mootori väljasõitamisest stardipuu taga ja lõpetades tõrkvate kaitseprillidega.

«Kahetaktiline mootor vajab teistlaadi lähenemist. See on küll võimsam, aga seetõttu ka väga tundlik ning eeldab tublisti enam tähelepanelikkust,» selgitas ta.

Variku sõnul vajas stardipuu alla tema jaoks veidi aeglaselt. «Et tsikkel vajab nüüd paigaltvõtul senisest rohkem siduriga mängimist, suretasin selle oma kärsituses välja.»

Edasi tuli juba tugevalt roopasse sõidetud ja auklikul rajal otsida konkurentidest möödumise võimalusi. «Mööda sõita oli päris keeruline: selleks sobilike kohti pole rajal sugugi palju ja ega konkurendid siis aeglaselt ole. Kõigele lisaks ei tulnud mu prillidel enam puhastuskileid eest,» kirjeldas Varik.

Kokkuvõttes jäid Karksi-Nuia mehed kehva alguse saanud sõiduga ikkagi rahule, sest ligemale paarikümne konkurendi seas suutsid nad päris korraliku tõusu teha.

Karksi valla motokrossisõitjad Kert Varik ja Erkki Kõiv teevad valitsevate Eesti meistritena alanud hooajal kaasa nii kodustel kui piiritagustel võistlustel. Laupäeval Ainja rajal peetud kahest sõidust õnnestus neil võita üks.

ELMO RIIG

rendi seas suutsid nad päris korraliku tõusu teha.

«Kogu võistlusega võib üldiselt rahule jääda,» kinnitas Varik.

Kohalike meeste ees võtsid seekord võidu lätlased Arnolds ja Gints Silins ning teise koha Eesti ja Läti ühistandem Tanel Reesna ja Ivars Skultans.

Kui soolotsiklitele oli Ainja motokrossi Eesti meistrivõistluste esimene jõuproov, siis külgvankriga ratastel sõitjad jagasid seal punkte juba teist korda. Nende tiitlijaht algas

mai algul Põlvas peetud motokrossiga. Seal tegi tandem Varik ja Kõiv valitseva Eesti meistrina puhta töö ehk võitis mõlemad võistlussõidud.

Kodumaal rattal numbriga üks ringi kimavad Varik ja Kõiv ihuvad Eesti meistri tiitlile hammast tänavugi. Peale selle osalevad nad Läti meistrivõistlustel ja mõnel maailmameistrivõistluste etapil.

«MM-i litsents on nagunii olemas ning võimaluse korral teeme seal kaasa,» ütles Kert Varik.

Hooaja esimese maailmameistrivõistluste stardi teevad Viljandimaa mehed ületuleval nädalavahetusel Saksamaal.

«Valime etapid, mis pole geograafilises mõttes väga kaugel,» nentis Varik. «Näiteks Saksamaale on Karksi-Nuiast vaid 1400 kilomeetrit sõitu.»

Variku sõnul jagub võistlusi igale nädalavahetusele. «Praegu on hullumaja: pühapäeval tegime Kosel kaasa tänavu algatatud korvisarjas, sellel laupäeval on eestikate etapp Türil, pühapäeval sõida-

me Läti meistrivõistlustel...» loetles ta.

Südasuvel annab võistlusgraafik meestele siiski veidi hõlpu.

Tihedas kalendris on Variku arvates ka oma positiivne noot: «See kiirendab veidi ehk kahetaktilise mootori taltsutamise oskust. Kui teadjamad mehed ütlevad ümberharjumiseks kuluvat nii hooaeg või paar, siis mina julgen küll väita, et olen juba praegu suhteliselt kenasti muutunud oludega kohanenud.»

Kodune motokrossi paremik rassis Ainjas

Karksi-Nuia lähedal Ainja krossirajal algasid laupäeval Tridens Eesti motokrossi meistrivõistlusted ning kohal olid peaaegu kõik Eesti paremad sõitjad.

Korraldajate sõnul selgusid soolotsiklite klassides tänavused esimesed etapivõitjad ligemale paari tuhande pealtvaataja ees.

MX1 klassi võit läks Lauri Lehtlale. Juss Laansoo oli tei-

ne ja Indrek Mägi kolmas. MX2 klassis sai võidu Priit Rätsep Karel Kutsari ja Andre Pargi ees.

Seenioride klassis võitis Heigo Lauren. MX2 Juniori arvestuses võitis lätlane Tomass Sileika mõlemad sõidud ja Kert Pääbo oli parima eestlasena teine. Mini MX klassis oli esimene Marko Lepik.

Noored, 85 cm³ klassi sõitjad pidasid Karksi karikavõistlusi ning mõlemad sõidud võitis Tamur Talviku.

Eraldi sõit oli ka klassile

Karksi Valla Open, kus tegid kaasa Karksi kandi endised ja praegused tegijad. 16 osaleja seas teenis võidu Raido Nikonorov. Teine oli Eero Ilves ja kolmas Renno Ruubel.

Tridens Eesti motokrossi soolorataste meistrivõistlused jätkuvad 25. mail Lange motokeskuses sõidetava teise etapiga.

Võistluste juhi Anti Kala sõnul läks Ainja motokross latusalt. «Veidi häiris ehk võistluspäeva hommikul sadanud vihm.» («Sakala»)

Laupäeval Ainjas alanud Eesti motokrossi meistrivõistlused töid rajale peaaegu kogu Eesti paremiku ja publik sai nautida põnevaid sõite.

ELMO RIIG

Sakala

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: http://sakala.ajaleht.ee/
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063,
faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalakirjastus.ee,
kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Siim Piirak (uudised) 433 0084
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig
Marko Saarm 433 0057
Korrektorid Kadri Soon,
Ülle Mälimann 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendus Piret Holtmann,
Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste
vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektor Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiv 433 0065,
Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti
kella 9–17, lõuna kella 13–13.30.
Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni.
«Sakala» ilmub viis korda nädalas.
Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed.
Juriidiline aadress Gildi t 1, 51007
Tartu. Postiaadress Rütüti t 14,
80010 Pärnu.
Toimetuse käsikirju ei tagasta ja võ-
tab endale õiguse neid ühendada.
Välisautorite honorarid kantakse
üle pangakontole üks kord kuus
järgmise kuu 6. kuupäeval.
Kõik ajalehes «Sakala» avaldatud
artiklid ja fotod on autoriõigusega
kaitstud teosed, mille reproduktseerimise,
levitamise ning edastamise
mis tahes kujul on ilma AS-i
Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõus-
olekuta keelatud.

Trükitud Kroonpressi trükikojas.
Tiraaž 8760

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta
võite pöörduda pressinõukogusse,
pn@eall.ee või telefon 646 3363.

Esmaspäeval sündis
Viljandis poiss.

30 AASTA EEST

«Tee Kommunismile»,
17. V 1983

Numseatalitajate tööd hinnatakse kogujuurdekasvu järgi. Arvesse tulevad ka õöpäevane kaaluiive ja sigade säilitamine. Kokkuvõtet tehakse kolme kuu järel ja kogu üheksakuulise võistlusaaja lõpul. Antakse välja üks 30-rublane preemia kvartali eest ja võistluse lõpupreemia 75 rubla. Kui emise- või nuumikutalitaja saavutab rajoonis märkimisväärse tulemuse (näiteks jõuab kümne parema hulka), siis antakse talle 15-rublane preemia koos majandi tänukirjaga.

Virumaa Teataja

Jenne Virumaa loeb!

Virumaa Teataja on asutatud 1925. aastal ning ilmunud eri nimede all tänase päevani. Ajaga koos arenedes oleme tänaseks Lääne-Virumaa uudiste ja arvamuste sõltumatud vahendajad, kommenteerijad ning analüüsijad nii paberil kui ka digilehes.

Otsime oma meeskonda

UUDISTEJUHTI,

kes

- oskab end kirjutades ladusalt ja haaravalt väljendada
- leiab üles põnevad sündmused, protsessid ja isikud
- ei suuda peatumata mõõda minna, kui kuskil midagi huvitavat juhtub
- on hea suhtleja, analüüsivõimeline ja avara silmaringiga
- tahab vahendada lugejatele vajalikku infot
- suudab taluda pinget ja tegutseda operatiivselt
- peab kinni tähtaegadest
- on haritud ja korrektne
- suudab inimesi sütitada
- tahab olla kaasas ajakirjanduse muutustes

Omaltpoolt pakume:

- toredaid töökaaslasi
- konkurentsivõimelist palka
- põnevat ja vaheldusrikast tööd
- tänapäevast töökeskkonda
- võimalust muuta maailma

Kandideerimiseks palume saata CV ja lühikese motivatsioonikirja 31. mailiks aadressil arne.mae@ajaleht.ee. Lisainfot saab samal e-posti aadressil või telefonil 322 9100.

Ühinenud Ajalehed

Elu on kohalik

AS Ühinenud Ajalehed on meediaettevõtte, mille põhitegevuseks on suuremate Eesti maakonnalehtede - Pärnu Postimees, Sakala, Virumaa Teataja, Järva Teataja ja Valgamaalane - väljaandmine.

AS Ühinenud Ajalehed kuulub meediakontserni Eesti Meedia.

Pediküür (laupäeviti)

Laupäeviti Alessandro Spa pediküür geellakiga 15 € (tavahind 20 €).
Klassikaline pediküür + lakk 13 € (tavahind 15 €).
Maniküür + lakk 5 € (tavahind 7 €).

Ripsmepikendused (esmaspäeviti)

Esmaspäeviti ripsmepikenduste paigaldus 20 € (tavahind 23 €)
ja hooldus 12 € (tavahind 14 €).

Ctella Ilutuba

Savi t 1 • Tel 443 5520, 5333 3284

*Töömahu suurenemise tõttu otsime oma meeskonda küünetehnikut ja juuksurit!
Huvi korral belistada Ctella Ilutuppa!*

OÜ Eesti Metsnik ostab üle Eesti parima hinnaga metsamaad, kasvava metsa raieõigust ja metsamaterjali.

Tel 504 6774

Jenne Viljandimaal loeb!

Sul on kodus midagi, mida sa enam ei kasuta, aga ära visata ka ei raatsi...

ÄRA MURETSE!

Ajalehtedes Sakala, Pärnu Postimees, Järva Teataja, Virumaa Teataja ja Valgamaalane ilmub

IGAL LAUPÄEVAL RUBRIIK «KASUTATUD ASJAD»,

kus kasutatud asjade müügikuulutuse tähemärgi hind on vaid **1 sent ja pildi lisamine TASUTA!**

Kuulutusi võetakse vastu E-R 9–17 Sakala toimetuses Tartu tänav 8 I korrusel või e-postiaadressil kuulutused.sakala@ajaleht.ee. Info telefonil 433 0062.

www.sakala.ajaleht.ee

Sakala sinu taskus!

Igal ajal igas kohas ...

KINNISVARA

Anda üürile 2-toaline rõduga korter Männimäe tee 25. Helistada pärast kella 15 tel 5624 0285.

Maamajandusettevõtte ostab tootmise laiendamiseks põllu- ja metsamaad, sobivad ka hoonestatud ja kaasomandis või hüpoteebiga kinnistud. Teeme teile parima pakkumise. Tel 524 8513.

Müüa hoonestatud kinnistu (1,86 ha) Suure-Jaani vallas, Viljandist 17 km. Tel 507 9038.

Soovin üürida 2-3-toal korteri Viljandis. E-post m2t@hotmail.ee.

Vahetada renoveeritud 1-toal korter (39 m²) 3-4-toal korteri vastu. Tel 5657 1554.

Üürin 2. VI — 3. VII korteri Viljandis. Tel 501 0768.

SÕIDUKID

Müüa 2001. a Ford Focus universaal, diisel, 1,8 (66 kW). Tel 5666 2208.

TEENUSED

Carstopis kliimahooldus 45 €.

Kaardid ennustavad, h 1,09 €/min. Tel 900 1727.

Katuste ja kuuride ehitus. Tel 5345 7568.

TÄHE Baar & Peosaal

Kaks saali, 80 ja 50 kohta.
Posti t 6, tel 433 3155
Catering suveüritustele.

Peo- ja peielaudade ettetellimine ning info tel 501 9674, e-post feldmann@feldmann.ee.

Korstnapühkija. Tel 5561 1712.

Paigaldame tänavakive. Tel 5397 9077.

Plaatimistööd ja pesuruumide remont. Tel 5830 3488.

Muru niitmine ja trimmerdamine eraisikutele ja firmadele. Tel 5450 1545, Tammepakk OÜ.

Ohtlike puude raie ja puude hooldustööd. Tel 5686 6157.

Ohtlike puude raie tõstukilt. Tel 5804 2760.

OÜ Hansa Meistrimehed teeb üldehitustöid. Tel 5744 4286.

Puur- ja maaküttekaevude tegemine, pumpade ja septikute paigaldus. Vee-, kaeve- ja kanalisatsioonitööd. Tel 521 7415, www.baltipuurkaev.ee.

OÜ Viljandi Pant OSTAME JA VÕTAME PANTI KULDA 585° PARIMA HINNAGA!

E-R 9.30-17
LÕUNA 13-13.30, L 10-15
TARTU TN 1B
TEL 433 3666, 5632 6456

Teras- ja tuletõkkeuste valmistamine. Rauduks OÜ tel 510 9183, www.rauduks.eu, e-post rauduks@rauduks.eu.

TÖÖ

Vajan korstnaotsa tegijat. Tel 5801 2283.

Baltest Mööbel OÜ pakub tööd formaatsae operaatorile. CV saata egne@sisustuspood.ee, info tel 5559 8970.

Pakume metsamasina operaatorile tööd Rootsis. Info tel 5647 8251.

Pakume tööd kallurijuhile. Vajalik CE-kat. Töö riigisene ja Viljandi ümber. Tel 516 1596.

PÕLLUNDUS

Müüa mesitarud (Eesti lamavaru, 24 raami). Tel 516 7289.

Ostan Estre või Sami rootorniiduki. Tel 5872 4820.

MÜÜK

Halupuud ja kaseklotsid võrgus. Tel 5637 3783.

Kuivad ja märjad 30 ja 50 cm küttepuid. Kiire teenindus, täpne kogus. Tel 5782 7770.

Kuiv lepp, saar. Tel 5551 4204.

Küttepuid, 75 cm. Tel 553 6074.

Lõhutud küttepuid. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa freesasfalti koos kohaletoomisega. Väikseim kogus 25 tonni, h 13 € tonn. Kõige soodsam tolmuvaba tee. Tel 516 1596.

Müüa kuivi küttepinde Viljandis (3–6 m), 15 €/rm. Tel 520 4487.

Pakitud kütteklotsid ja kamina- puud. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Pakitud turba- ja puitbrikett alusel. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Parim valik saematerjali Viljandi- maal. OÜ Rovex, Pärnu mnt 37, Viljandi. Tel 520 4487.

Poola eterniit, katuseaknad, vihmaveesüsteemid (odavad), tsingitud aiavõrk ja pabertorud. Tel 747 1961.

Toores lepp 27 €/rm. Tel 5301 8317.

OST

Ostan 3 m kütust. Raha kohe. Tel 5391 4443.

Meie siiras kaastunne Sirje Simralile kalli isa

HELMOT SIMRALI

surma puhul.

AS-i Eugesta Eesti kollektiiv

Avaldame kaastunnet Milvile ema

ALEKSANDRA KRUUSAMÄGI

kaotuse puhul.

Õmbleja rahvas

Igale meist on antud aeg, aeg tulla, olla ja minna.

Lahkus meie kallisi elukaaslane, isa, vanaisa ja äi

JAAK TAMMERAND

8. IX 1953 — 10. V 2013

Leinavad omaksed.

Ärasaatmine neljapäeval, 16. mail kell 13 Suure-Jaani kabelist samale kalmistule.

Mälestame head jahikaaslast

JAAK TAMMERANDA

ja avaldame kaastunnet lahkunu omastele.

Suure-Jaani jahiselts

Mälestame

JAAK TAMMERANDA

Avaldame kaastunnet Elbele elukaaslase surma puhul.

Sürgavere põllumajandusühistu

Avaldame kaastunnet tädi Elbele elukaaslase ning Priidule ja Kai- rile isa

JAAK TAMMERANNA

kaotuse puhul.

Mälestavad Meelis, Merit ja Tõnis perega

Südamlik kaastunne Endale perega kalli

TOIVO SAREALI

kaotuse puhul.

Ellu, Lembit, Elvi, Laine ja Helve pere

Kas kuuled, kuis nutab su kodu, su puudust leinates sääli. Talle kaaslaseks vihmade sadu, kus piiskadel pisara hääli.

Avaldame kaastunnet Endale abikaasa, Signele ja Rainerile pere- dega armsa isa ja vanaisa

TOIVO SAREALI

kaotuse puhul.

Vilma, Raul ja Raivo perega

Südamlik kaastunne Endale ja Signele perega abikaasa, isa, vana- isa ja äia

TOIVO SAREALI

kaotuse puhul.

Perekond Veski

Mälestame kallist venda

HELMOT SIMRALIT

Tunneme leinas kaasa Reedale, Piretile ja Sirjele abikaasa ja isa kaotuse puhul.

Juta ja Ilmar perelega

Südamlik kaastunne Reedale lastega abikaasa ja isa

HELMOT SIMRALI

kaotuse puhul.

Asta, Laine, Viive, Anne, Helle ja Juhan

Südamlik kaastunne Reedale, Piretile ja Sirjele armsa abikaasa ja isa

HELMOT SIMRALI

kaotuse puhul.

Helgi ja Margit

GRUNDAR PUIT OÜ

Metsakinnistute ja raide ost (sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpo- teegiga koormatud metsakinnistud).

Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel.

Tel 510 3681, andrus@grundar.ee faks 447 0525, Lille 4, Pärnu

OÜ OK Mets ostab raieõigust, metsamaad, ümarmaterjali. Ülestöötamine ja vedu. Tel 527 8119, 503 3379.

Suur kulla ja hõbeda ostupäev! Kullakeskus ostab 16. mail kella 10—18 Viljandi linnaraamatu- kogus kulla, hõbedat ning vanu münte ja ordeneid.

Avaldame sügavat kaastunnet Üllarile kalli ema

ALEKSANDRA KRUUSAMÄGI

kaotuse puhul.

Töökaaslased AS-ist Eesti Keskkonnateenused

Mälestame esimesel surma- aastapäeval

LEMBIT-ERVIN JUHTI

Poeg Einar elukaaslasega

Tervislik
töökoht!

Sveba-Dahlen OÜ on rahvusvaheline
pagaritööstusseadmeid tootev ettevõtte.

Otsime oma meeskonda Viljandis

TOOTMISE PLANEERIJAT

Töö lühikirjeldus:

- tootmismahutuse ja -tähtaegade planeerimine
- tootmis- ja varuosatellimuste koostamine ja kinnitamine
- suhtlemine sisseostjate, meistrite, tehnilise personali ning kontserni ettevõtetega

Pakume:

- vaheldusrikast ja väljakutseterohekke tööd
- head ja stabiilset palka ning erinevaid toetus
- väga head töökeskkonda
- toredat meeskonda ja ühisüritusi

Nõudmised kandidaadile:

- hea eesti ja inglise keele oskus kõnes ja kirjas
- tehniline taip ja matemaatiline mõtlemine
- kohusetundlikkus, püsivus, hea suhtlemisoskus
- töökogemus tootmise juhtimise või tugifunktsiooni alal

Täiendav info ettevõtte kohta www.sveba-dahlen.ee

Kandideerimiseks saada CV e-posti aadressil
ralli.kiin@sveba-dahlen.ee või kandideeri
kodulehe kaudu.

Kandideerimise lõpptähtaeg on 26. mai 2013.

Eesti Töötukassa

Leia töö või töötaja Eestist
ja Euroopast

TÖÖMESS

17. mail 2013 kell 11.00-16.00

Tartu Ülikooli Raamatukogus (W. Struve 1)

- Töövõimalused Eestis ja mujal Euroopas
- Tööpakkumised Euroopast ja tööandjalt Eestist
- Töötukassa teenuste tutvustus
- Õppimisvõimalused Euroopas

15501

Töötukassa infotelefon

Töömess on tasuta – tule ja osale!

UUSMAA
KINNISVARABÜROO

Elamu linna lähedal Saarepeedi
vallas Tobraselja külas.

Hind: 48 500 €

3 tuba, üldp 73,1 m², krunt 32 000 m²
Malle Allese: 520 5544

Majaosa Uueveskil
Kalda puistestel.

Hind: 33 000 €

3 tuba, üldp 57,1 m², II korrus
Malle Allese: 520 5544

Ruumikas ja väga heas korras
elamu Abja-Paluojaal.

Soodushind: 80 000 €

kuni 27. maini!

5 tuba, üldp 134,1 m², krunt 1775 m²
Malle Allese: 520 5544

Suvila Loodi oja kaldal
Pärsti vallas Rahetsemal.

Hind: 21 000 €

3 tuba, üldp 40,9 m², krunt 3100 m²
Malle Allese: 520 5544

Valgusküllane renoveeritud
maja Viljandis Näituse tänaval.

Hind: 113 000 €

4 tuba, üldp 163 m², krunt 981 m²,
saun, garaaz, lehtla
Malle Allese: 520 5544

SILVETEK OÜ

Tel 518 6855, 5343 2882,
e-postiaadress silveteks@hotmail.ee.

INKASSOTEENUSED, ÕIGUSNÕUANNE
võlausaldajale ja võlgnikule.

Nii kohtuväline kui kohtulik võlgade sissenõudmine.

Võlgnike nõustamine (sh õigusabi võlgade
ümberkujundamise ja võlakaitse menetluses).

Abi tarbijakrediitidepingust tulenevatele nõuetele
vastamisel ja selle õiguspärasuse hindamisel.

Vastuvõtt eelregistreerimisel.

Tel. 525 1894, e-post: ingridvinnal@hotmail.ee

INGRID VINNALI
ÕIGUSBÜROO

Juridic & Invest OÜ
Kauba 12, Viljandi

Maraton on elamus!

www.tartumaraton.ee

SEB
32. TARTU RATTARALLI
135 / 65 km
2. juuni 2013

Soodusregistreerimine 24. maini!

Peasponsor:

Rattapartner:

HAWAII EXPRESS

Autopartner:

SILBERAUTO

Meediapartner:

Postimees

SEB

Suurtöötajad:

GRITTOFIRMA
Rand &
Tuulberg

RAMIRENT

TREVE
AS KAGU TEED

SALVEST

A. Le Coq

ATLANTIS

CRAFT

www.sakala.ajaleht.ee

Sakala
sinu taskus!

Igal ajal igas kohas ...

MALLE ALLESE

Nooremmaakler

520 5544

435 1361

Meid kliendid soovivad

Puhkemaja Võrtsjärve kaldal.

Hind: 214 000 €

12 tuba, üldp 492,6 m², terrassid,
saun, kaminasaal
Mari Lember: 524 6643

Heas korras 2-toaline
ahiküttega korter Savikotis.

Hind: 12 800 €

Energiamärgis puudub.
2 tuba, üldp 42,5 m², II korrus
Reet Raudsepp: 509 0408

Kesküttega korter Vana-Võidus.

Hind: 11 500 €

Energiamärgis puudub.
2 tuba, üldp 47,3 m², I korrus
Reet Raudsepp: 509 0408

Üürile anda äripind
Tallinna t 45.

Üldp 327 m², II korrus
Reet Raudsepp: 509 0408

UUS MAA VILJANDI BÜROO

LOSSI 22, III KORRUS, VILJANDI

+372 43 51 361

VILJANDI@UUSMAA.EE